mavi nota

AYLIK MÜZİK VE SANAT DERGİSİ • YIL: 1 • MAYIS 1993 10.000 TL.

SAYI 5

BU SAYIDA:

- m. salih holep
- selahattin gündoğdu
- osman r. aksu
- suat kurtuldu
- ahmet say
- m. nazmi özalp
- şinasi özdenoğlu
- gülşen girginkoç
- müfit semih baylan
- bedri rahmi eyuboğlu

Mavi Nota'dan

Merhaba,

Mayıs ayı ilkbaharın son ayıdır biliyorsunuz. Bu ay, yaşamın bir başka nefes aldığı, doğanın iyice canlandığı, yüreklerin kıpır kıpır attığı bir aydır. Bizim yüreğimizde kıpır kıpır atıyor. Çünkü okurlarımıza beşinci sayımızı sunuyoruz. Keyifle hazırladığımız sayılarımızı, bir bir elinize ulaştırmak, bunun yorgunluğunu hissetmek, yüreğimizin kıpırtısını daha bir artırıyor.

Mavi Nota'nın çıkış için "start" verildiği andan itibaren posta kutumuza bir çok mektup geldi. Bunların sayısı arttırkça sevincimiz mutluluğumuz daha çok arttı. Bize gelen mektuplardan bazılarını siz okurlarımızla paylaşmak istedik. Posta kutumuza ilk ulaşan mektup **Anayasa Mahkemesi Başkanı Sayın Yekta Güngör Özden**'den geliyordu. Sayın Özden bizleri kutlarken, **"Dergi çıkartmak güç iştir. Toplumsal düzeyimiz, kimi alışkanlıklar ve en kötüsü umursamazlıklar bu tür çabalara güç vermiyor. Herşeye rağmen iyi sonuçlar almanızı dilerim."** diyerek bizleri yüreklendiriyor. **Mavi Nota'yı aldım. İlginize tüşekkür ederim"** diye bize yaşadığı **Kanada**'nın **Toronto** kentinden yazan **Engin Aşkın, "Derginizi beğeniyle okuyorum"** deyip yazıları ile dergimizin yazı ailesine katıldı.

Ankara'dan **Sayın Dr. Mehmet Cemil Uğurlu,** sanat danışmanımız **Ahmet Özer**'e gönderdiği bir hayli uzun mektubunda, bir çok düşünce, öneri ve dilekte bulunmuş. Sayın Uğurlu'nun düşünce ve önerilerine bizde katılıyoruz. Zaman içinde bu düşünce ve önerileri yerine getirmek için çalışacağız. **Ankara**'dan **Sayın Nusret Kemal Otyam,** birkaç satırlık zarif ve dopdolu mektubuyla bizleri o kadar yüreklendirdiki, mektubundan bir cümleyi, buraya almadan geçemiyorum: **"inanın sevgili Trabzon'dan kaynaklanan böylesi girişimiere artık şaşırmadığım gibi yadırgamıyorum da. Oradaki çok değerli aydın gençlerin varlığını ve yarattıkları sanat potansiyelini düşündükçe doğal geliyor insana."** Yine Ankara'dan **Şinasi Özdenoğlu**, dergimizin önemli bir görevinin de müziğimize **"kaliteli güfte"** kazandırmak olduğunu vurguluyor. **Sayın Osman Bolulu** ise **"Sizleri imrenerek kutluyorum. Koca kentlerdekilerin beceremediğini başarıyorsunuz. Sürekli karartılmak istenen dünyada müziğe sarılmak, ne büyük mutluluk!"** derken, **Bursa**'dan **Sayın Hilmi Haşal** gönderdiği iki imzalı kitabıyla bizleri kutluyor. **Berlin**'den **Sayın Gültekin Emre**, sanatın bir dalını gözetmeyi amaçlayan dergimiz için: **"Derginizin havası sardı beni. Sevdim Mavi Nota'yı. Yolunuz açık ola! Müziğiniz, şiirlniz, sözünüz, sevginiz bol ola! Beni de alın aranıza. İzleyeceğim Mavi Nota'yı, yazacağımda size."** derken ileriye daha bir umutla bakmamıza neden oluyordu. Posta kutumuza bir başka mektupta **Ankara**'dan **Sayın Mehmet Nazmi Özalp**'tan geliyordu. Sayın Özalp, daha dergimizin hazırlık aşamaları sırasında bir büyük zarf dolusu gönderdiği bilimsel ağırlıklı yazıları ile dergimize çok büyük katkıda bulunmuştu. Gelen mektubu ise daha bir anlamlıydı. Sayın Özalp, **Mavi Nota**'yla söyleştiği mektubunda:" **Seni okuyan her vatandaş gibi ben de "içeriğine" baktım. Senin içeriğin öyle yama bohçası gibi değil, her biri altı okka çeken yazılarla dolu. Bu bir iltifat değil samimi duygularımın tam ifadesidir. Sakın ola bu gibi sözlerden şımararak yazıları bir incir çekirdeğini doldurmayan magazin dergilerine benzemeye kalkışma. Bu alçak gönüllü, ağırbaşlı yolunda ilerlersen inan ki, sevenin, sayanın daha çok olacaktır."** diyor. Evet Sayın Özalp, alçak gönüllü, ağırbaşlı yolumuzda ilerleyeceğimizden hiç kuşkunuz olmasın. Posta kutumuza daha bir çok mektup, dergi ulaştı. Gönderenlere samimi teşekkürlerimizi sunu-yorum. Mavi Nota, onu okuyan, destek veren tüm dostlarımızın, abonelerimizin desteği ile yolunda emin adımlarla yürüyerek, kararan denizin doğusunda bir çıkmaz sokak olan sevgili Trabzon'umuzun, bir başka alanında sesi olacaktır.

Araştırmacı - yazar ve müzikolog Sayın **Faruk Yener** 30. Mart 1993 tarihli **Milliyet** gazetesinin 14.ncü sahifesindeki **"Bayram Yorumları"** adlı köşe yazısında dergimiz **"Mavi Nota**'ya yer verdi. İçeriğimizin günümüz müzik sanatıyla ilintili olduğu belirtilen yazıda, dergideki konuların oldukça bilimsel ağırlıklı olduğu vurgulanıyor. Yazmış olduğu bir mektupla da bizleri kutlayan Sayın **Faruk Yener**'e teşekkürlerimizi sunuyorum.

Bir çok sektörde yazın işler yavaşlarken müzik dünyasında aksine hareketlilik artar. Müziğin yazın tatili yoktur. Bu yıl müzik dünyasının I numaraları kozlarını ülkemizde paylaşmaya hazırlanıyorlar. Geçmiş yıllarda Yunanistan'a kadar uzandığı gözlenen turnelerin artık Türkiye'yi es geçmediği görülüyor. Artık bir çok kaset ve CD ülkemizde günü gününe piyasaya çıkıyorl Tatilinizi planlamadan önce sizler için hazırladığımız konser listesine göz atmanızda yarar var. Bu yaz star yağmuru sadece İstanbul Festivali'yle sınırlı değil. Türkiye'nin giderek uluslararası müzik endüstrisi iiçinde cazip bir pazar durumuna gelmeye başlaması, İstanbul'un da atmosferi ve imajıyla bir "festival kenti" olarak ün yapmaya başlaması üzerine, yurdumuza gelmek isteyen sanatçıların sayısı artıyor. Bu yaz gerçekleşmesi kesinleşen ve kesinleşmesi muhtemel olan konserleri listemize aldık:

Yapı Kredi Gençlik Festivali 19 Mayıs İstanbul (Değişik ülkeler genç pop, caz ve rock sanatçıları.)

Micheal Jackson 23 Mayıs İnönü Stadı İstanbul (Özür konseri, kesinleşmiş değil)

Jethro Tull 8 Haziran Hipodrom Ankara

Monserat Caballer 13 Haziran AKM (İstanbul Festivali Açılışı konseri)

Elton John 18 Haziran İnönü Stadı İstanbul ("The One" albümünün tanıtımı turu. Elton John'un Türk dinleyicisiyle ilk tanışması olacak.)

Manhattan Transfer Count Bassie Ork. 27 - 28 Haziran Açık Hava Tiyatrosu İstanbul

David Sanborn 29 Haziran Açık Hava Tiyatrosu İstanbul.

Sting 2 Temmuz Efes Antik Tiyatrosu Selçuk. 4 Temmuz İnönü Stadı İstanbul

Neil Young İstanbul Festivali (Henüz kesinleşmedi.)

Bob Dylan İstanbul Festivali (Henüz kesinleşmedi.)

Jan Garbarek II Temmuz Açık Hava Tiyatrosu İstanbul.

Abdullah İbrahim 20 Temmuz AKM İstanbul

Womad Festivali I - 2 - 3 Eylül Yedikule Zindanları İstanbul (Otantik ve popüler müzik)

Bon Jovi 4 Eylül İnönü Stadı İstanbul

Deep Purple 25 Eylül İnönü Stadı İstanbul

Batı'da **"Yaz albümleri"** şu günlerde hızını iyice arttırmış durumda **Peter Gabriel** ve **Davit Bowie**'den sonra **Mick Jager** da yeni albümünü piyasaya çıkardı. **"Sıcak sezon"**un potansiyel hitlerini barındıran kaset ve CD'ler vitrinleri dolduracak, mayıs ayıyla birlikte müzik gündemde, yine ön sıralara yükselmeye başlayacak.

1993 **Vedat Güler Şiir ödülü** sonuçları açıklandı. Seçici kurulunu **Mehmet Yaşar Bilen, Ahmet Özer, Naim Tirali, Öner Yağcı** ve **Durcan Yaşacan**'ın yaptığı yarışmada **Ünsal Akpak**'ın **Ertelenmiş Sözler Hançeremde** adlı şiir dosyasına birincilik, **Sıtkı Salih Gör**'ün **Kehribar ve Tuğra** kitabına da mansiyon verildi. Ödül alan şairleri kutluyoruz.

TRT Trabzon Radyosunun sabah kuşağı programı olan **"Yöremizden"** programında 12.4.1993 günü dergimiz "Mavi Nota"ya yer verildi. Programda dergi tanıtılarak müzik sanatındaki işlevi vurgulandı.

Ordu Sanat Evi (Orsev) tarafından üç ayda bir yayınlanan Orsev Bülteninin 4 sayısı, Trabzon'da yayınlanan **Kıyı** dergisinin 86. sayısı çıktı. Her iki yayına başarılar diliyoruz.

Genel Yayın Yönetmenliğimizi yapan arkadaşımız Mimar Emel Şimşek özel nedenler ve işlerinin yoğunluğu dolayısıyla bu görevinden ayrılmak zorunda kaldı. Fiilen bu görevi bıraksada, arkadaşımız yine bizlerle birlikte. Zaten kendisini aramızda görmek istiyoruz.

Yukarıda da belirtiğimiz gibi mayıs ayıyla birlikte müzik yine öne sırada olacak. Ön sıralarda yükselmeye devam edecek. Siz tatile hazırlanabilirsiniz. Ama Müzik tatil yapmayacak.

Haziran sayımızda buluşmak dileğiyle, mutluluklar, esenlikler.

Müfit Semih BAYLAN
Genel Yayın Yönetmeni

2 + 2 = 4 elde edene kadar

• M. Salih HOLEP

Müzik uzmanları çok eskiden beri müziklerini sistemleştirmeye uğraşmışlardır Bu uğraşlar dünyanın her yerinde az veya çok vardır. Nerede ne kadar başarılı olunmuş, nerede olunamamış, bu çok derin bir tartışma konusudur.Birçok ülkede müziği 2+2=4 gibi anlatabiliriz. Biz ne durumdayız diye merak ettim, gücüm kadar araştırdım, birçok denklem sonuçsuz kaldı. Türkiye'de müziği öğrenmek isteyen birisinin kesin ve kişiden kişiye değişmeyen belge elde etmesinin imkansız olduğu gördüm. Herhangi bir konuda soruna cevap istediğin zaman açıklamalar a. Şöyle olur, b. Böyle de olabilir c. vs. gibi cevap alabilirsin.

Ne kadar belge okuduysam o kadar bellirdi kafamda. Bu soru işaretleri. Geleneksel Türk Halk Müziğinde olduğu gibi Türk Sanat Müziğinde de bolca var. Lügat isteyen müzik terimleri, çok enteresan makam ve ayak tarifleri, Birbirini tutumayan teoriler vs. En güzel makamlarımızdan biri bir kitapta şöyle tarif ediliyor.

Teşrih-i Makam-ı Hüseyni: Tarifi Makama Kanunuüzre Dugah perdesinden hareketi agazesini süru idüp Segah , Çargah, Neva perdeleri ile çıkıp kendü perdesinden kendisi icra ider. Yine temam perdeler ile inüb Dugah perdesinde karar-ü istirahat ider. İşte bilinmeyenleri bol denklemlerden birisi doğruluğuna yıllarca inandığımız bazı tezleri yeniden başka bir belgeden daha değişik olduğunu görüyoruz. Bu bizim için doğruyu bulmanın sevinciyle birlikte acaba başka bir belgede dahamı değişiktir diye gizli bir hüznü yaşatıyor. Konu biraz karıştı ama sözünü etmeden geçemeyeceğim Günlük gazetelerden bir haber, Birçok insanı ilgilendirmeyebilir ama müziğe gönül veren herkezi ilgilendirir. "İtalyanların ünlü Tenorü Luciano Pavarotti 10.12.1992 Lascala sahnesinde ünlü besteci Giuseppe Verdi'nin Don Carlo Operasında ıslıklandı. İtalyan seyircisi sanatçının söylediği aryada bir notayı yutmasını affetmedi ve büyük bir tepkiyle karşıladı". Çok düşündürücü bir olay. Kendi kendimize soralım İtalyanlar Türklerden çok mu zeki? Bir notayı hissedecek kadar çokmu hassas? Her ne ise, o seyircinin karşısında insanın önünü kapatması lazım. O müziği, o kadar belirginleştiren insanlar, kurumlar tebrik edilmeli. Biraz alçakgönüllülük olacak ama bizler ise Kürdili - hicazkar peşrevinin hanesine, Beyati makanının teslimini ekliyoruz ve adalardan bir yar gelir bizlere şarkısıyla bitiriyoruz. Seyircimiz, oyun havanız biraz yavaş oldu ama harikaydı diyor. Evet 2+2=5.

Halkı eğitmek görevinden önce ondan birşeyler öğrenmek, Onları üzmemek, Onları hoşgörmek görevimiz vardır. Çünkü onların hiçbir şekilde müziğin bir harfini öğrenme imkanı olmamıştır. Bunun için iyi bir dinleyeyici vasfınıda kazanamamışlardır. Türkiyede mevcut hiçbir neşriyat müzikle ilgili küçük bir punto yazı yazmaz. Hiçbir köşe yazarı o günkü konusunu müzikle ilgili işlemez, insanların hiçbiri okul ve asli görevi hariç bu konunun sistemi, teorisi ve ilmiyle uğraşmaz. Ama hiçbir ilim, bilim ve sanat dalı bu kadar fazla oranda insan tarafından sevilmez. Böylesine insan yüzdesinin çok sevdiği bir "Bilim Dalı" neden hiçbir neşriyatta öğretilemiyor, açıklanamıyor. Oysa öğrenmemiz gereken çok şey var Şükürler olsun öğretebilecek insanlarda var, yani arz ve talep tamam, bu iki kutbu birleştirecek birileri gerekli. Hiçbir meslek böylesine sahipsiz değildir.Tahmini olacak ama binlerce insan çeşitli eğitim yerlerinde müzik yayını yapan kuruluşlarda görev yapıyor. Bir kısmı hariç bir çoğunun gerçek görev yapmadığını bu olaylar bize gösteriyor. Adamsendeciler bu güzelim sanat dalını yavaş yavaş öldürüyor ve kalan sahalara ticari maksatlı Türk'ün hiçbir özelliğini anlatmayan dizmece sesler ve edep özelliği olmayan sözler geliyor. Bunların isimleri ne olursa olsun farketmez. Yirmidört saat yayın yapan özel radyolar özel televizyonlar için tehlikesini bilmeden her türlü yanlış ve zevksiz seslere kulağımızı alıştırıyorlar asıl benliğinizin kaybolmasına vesile oluyorlar. Bu işin sahipleri, yetkilileri elleri kolları bağlı duruyor. Benim bozlaklarım, misketlerim, uzunhavalarım, oyunhavalarım, peşrevlerim, sazsemailerim sizleri insanımıza sevdirememek ne acı.

Ama inanıyorum ki katranı şeker yapılamadığı gibi, şekeri ne kadar kaynatırsa kaynatsınlar sonuçta yine şeker olacak. Sabır ve inanç lazım. Sabrımız bitmek üzere ama inancımız hiç bitmeyecek. Taki 2+2=4 elde edene kadar. •

Gerard Hoffnung'dan

Müziksel yaratımın psikanalizi

● Selahattin GÜNDOĞDU

Nietzsche, "Müziğin Bağrından Tragedyanın Doğuşu" adlı görkemli incelemesinde, Antik Yunan tragedyasını yaratan kaynakları toplumsal - tarihsel coğrafyada değil, insan ruhunun derinliklerinde araştırırken, onun, diyalektik bir bütünlük içinde yapılandığını saptar. İki kutuplu bütünlüğün bir ucu "Dionysosça olan" ise, öbür ucu da "Apollonca olan" dır. Antik Yunan panteonunun iki tanrısının adıyla kavramlaştırılan (tragedya özelinde, fakat genelleştirilebilir) sanat kuramıyla Nietzsche, insan ruhundaki karşıt eğilimlerin, bir yaratım praksisinde, en yetkin bileşimine (sanatça olan ile bilimce olan'ın bileşimine) tragedyada ulaştığını gösterir. "Dionysosça olan"; içgüdüleri, usdışı eğilimleri, en derinlerimizden kaynayıp taşan arzuları içeren bir kavram olarak karşımıza çıkarken, insanın ilk (el) - ben'ini simgeler. "Apollonca olan" ise; ussal olanı, mantıksal omurgayı, formüle edilebilirliği - form verilebilirliği bağrında toplayan bir ulam olarak kavramsallaştırılır. Nietzsche, insan ruhunun bu iki damarının "şattülarap"ında, tragedyanın varlık kazandığını belirtir. Zaten, Basel Üniversitesi'nin Klasik Filoloji Kürsüsü'ne daha yirmi dördünde iken profesör olarak atandığında, ilk dersine şu sözlerle başlar: "Hayat yaşamaya değer, der sanat, o güzel ayartıcı; hayat anlamaya değer, der bilim."

Nietzsche'nin tragedya bağlamında oluşturduğu kuram, sanat yapıtının oluşumu, kaynağı, yapısı üzerine sağlam bir temel oluşturabilir hiç kuşkusuz. C.G. Jung'un, "Bütün bilim ve sanatların kaynağı insan ruhudur" yollu, bugün bize bir totoloji gibi gelen saptamasını burada anmak bile gereksiz belki; fakat, Marburg Okulu filozoflarından Ernst Cassirer'in, Nietzsche'nin tragedya kuramına "Her sanat yapıtı, derin bir iç - birlikle bütünlenmek zorundadır", ifadesiyle karşı çıkışını, "parçalanmış öğelerden bütüncül bir yapı kurulamayacağı" şeklindeki eleştirisini göğüslememiz gerekiyor ilk önce. Cassirer, niçin" bütünlenmek zorunda" olduğunu açıklamıyor; insan ruhunun (Aydınlanma'nın bütüncül "ration" fetişine olan inançtan belki de) türdeş bir yapı katmanlardan oluştuğunu; insanın yalnızca düşünen, fikir yürüten bir varlık olmakla kalmayıp, aynı zamanda içtepileriyle, bilinçdışı itilimlerle, usdışı dinamiklerle de davranıp devindiğini, yapıp ettiğini, yıkıp geçtiğini tarihen bilfiil biliyoruz. Psikanalizin kurucusu Freud'la labirentlerine inilen insan ruhunun, gerçeklik ile gerçekdışılık, düşlem ile düşünüm, mantık ile içtepiler arasında salınan bir sarkaç olduğunu biliyoruz. Bilimsel etkinlik "ration" çerçevesinde kesinlikleri yakalamaya çalışırken; sanat yapıtı, yaratım süreci içinde daha çok "ration" dışındaki kaynaklardan beslenir, fakat "ration" alanına dökülerek iletişimsel formunu kazanır son aşamada. Bu arada, yeri gelmişken, doğa bilimleri ile beşeri bilimler arasındaki temelde ayrımı belirtmek gerekiyor: Doğa bilimlerinin nesnesi "nesneler" iken, beşeri bilimlerin nesnesini "özne" oluşturmaktadır. Bu nedenden ötürü sanat, daha çok beşeri bilimlerle paradigmatik benzerlik göstermektedir. Sanatsal yapıtların, bir beşeri bilim olan ruhbilimin yaklaşımlarıyla ele alınması (Freud'un, Dostoyevski ve da Vinci yorumları; Ernst Jones'un "Hamlet" çözümlemesi, vb.) beşeri bilimlerin sanatsal yaratımın "öz'ü", "içerik"i üzerine odaklaşmasıyla mümkün olabiliyorken; sanat yapıtlarının dilsel, göstergebilimsel, yapısal, kurgu ve biçeme ilişkin özellikleri de yazın ve sanat üzerine bilimsel yöntemlerle incelenmektedir.

Açıktır ki (Nietzsche'den pek uzaklaşmış sayılmayız bu satırlar boyunca), sanat yapıtını kuran-yapılandıran iki şahdamarı var: Ussal olan (rational) ile usdışo olan (irrational). Bu bağlamda, Nietzsche'nin tragedya kuramındaki kavramsal kategoriler("Dionysasça olan" ile " Apollonca olan") ile Freud'un insan ruhu üzerine ortaya koyduğu kavramsal kategoriler ("bilinç" ile "bilinçdışı"), yapısal-ilkesel bir örtüşüm göstermektedirler. Nietzsche'de "Dionysosça olan" Freud'da "bilinçdışı"na denk düşerken "Apollonca olan" da "bilinç"e tekabül etmektedir. Ussal- bilişsel süreçleri bünyesinde barındırırken "bilinç alanı"; duygusal, içtepisel, vb. usdışı süreçler de "bilinçdışı alan"a girerler. İnsandan aritmetik kesinlik isteyen doğa bilimlerini **rasyonellik** kefesine, paradigmatik akrabalıklarından ötürü beşeri bilimlerin betimsel anlatıları ile sanatsal yaratımın imgesel anlatılarını **hermenetik** kefesine koyabiliriz. (Geçerken, burada, Michel Foucault'nun "Beşeri bilimler, bilim değildir" saptamasını anımsatalım). Sanat yapıtları ve beşeri bilimlerin anlatıları elbette bilim değildir; ancak bilimsel yöntemlerle irdelenip - çözümlenebilirler. İdeal örneği de, Foucalt'nun "Deliliğin Tarihi"nde, izlediği "arkeolojik" yöntemle yaptığıdır: Psikiyatr, "hasta" sını, onun gerçeğini kavrayarak değil, onun üzerinde "bilimsel" bir yetke/güç oluşturarak onu (özmeyi) nesneleştirmek suretiyle konumlandırarak, normal-anormal ayrımını dayatarak, kendi "pseudo-bilim"ine meşruiyet kazandırır. Yani, bilme ile erk arasındaki "Wille zur Macht" kanalından bağlar, bilginin nesmnel karakterini tahrip/ tahrif eder; bilim adına, belli bir dolayımlama sonucu erk'in bilgisi, normalleştirme stratejisi izlenerek ve bilim dışı tekniklerle üretilmiş olur.

"Dionysosça olan" tüm akışlar bilinçdışından kaynayıp taştığına göre, bilinçdışının mahiyetini ve nasıl yapılanmış olduğunu belirlememiz gerekiyor. Bunun için de, anahtar bir kavram olarak "iktidar"., bilinçdışının kapısını açabilmemiz için neredeyse **a priori** bir işlevsellikle yardımımıza koşan, bizi metafizik kapanlara yakalanma riskine karşı uyanık tutan önemli bir kavramsal aygıt. Makro -iktidardan mikro- iktidarlara doğru piramidal bir yapı arz eden toplumsal-kültürel örgütlenim, ister eşsüremli ister artsüremli bakılsın, doğal - gövdesel arzuların baskılanmasıyla sağlanmış ve sonucunda da bilinçdışı, bir yığıntı deposu özelliğiyle, uygarlaşma sürecinin bir doğurgusu olmuştur. Foucault'nun, "Cinselliğin tarihi baskılanmamın tarihidir", saptamasını genelleştirerek, uygarlığımızın baskıla(n)maya çok şey borçlu olduğunu kolayca söyleyebiliriz. Baskılanma sonucu bilinçdışında biriken gövdesel-libidal-dirimsel arzu, çıkış bulabilmek için bilinç alanına "Dionysosça" bir karşı-baskıda bulunur. Ya dil yetisi yoluyla "söz" olup **söyleme** dönüşürler; ya da, müziksel yaratımda olduğu gibi, birden dizginlerinden boşalmış bir çığlık, inleme, feryat, ağlama (baskılanmaya

lanet), coşup taşma, şidetli bir dans etme isteği, çıngıraklı kahkahalar koyverme- su koyverme gereksinimi, yaşamı kutsayan sevinç haykırışları vb. (baskılardan kurtulmaya övgü) içeriklerle "ses" olup **ezgileme** dönüşürler: Bir kutupta " Tanatos", öbür kutupta "Eros"

Antipsikiyatri akımınca ortodoks psikanalize dönüşerek ruhban - kurumsallaşmakla, statüko için uyumlu - uysal - sağlık(!) normal" bireyler yetiştirmek gibi doğrudan politik bir konum / işlev kazanmakla; insanı "arzu eden makina olarak niteleyerek, başyapıtları "Anti- Ödip" de arzunun dinamiklerini anlamakta yetersiz gördükleri "psikanaliz" yerine "şizoanaliz"i geliştiren Deleuze-Guattari tarafından da "ödipus üçcgeni"nin, bilinçdışını kısıtlayarak kapitalizmin arzuyu bastırma stratejisi olup çıkmakla suçlanan freudiyen paradigma, bilinçdışının aynı zamanda toplumsal, politik bir içeriği de olduğunu göz ardı ettiği için, düzene hizmet eden ve kapitalizmin ideal tüketici üreten ailesel bireyini oluşturmak gibi doğrudan sosyo - ekonomik, sosyo-politik bir işlev yüklenen bir tür "iktidar teknolojisi"dir artık. (Geçerken; Deleuze - Guattari'nin, kapitalizme boyun eğmek istemeyenlerin şizofreniden başka sığınakları olmadığını saptadıklarını anımsayalım). Şu halde, bilinçdışı, politik içeriğiyle de statükonun iktidar ilişkilerini tahrıp edebilecek potansiyel bir "molotov" kokteyli"dir ve müziksel yaratım, politik baskılanmanın karşı - baskısı olarak bilinçdışı hapishanesindan arzuları salıverme edimiyle, bizatihi politiktir. Müziksel yaratımın potansiyel "sescil" kaynağı, ilk kertede bilinçdışı, ikinci kertede bilinç-bilinçdışı çatışması. Bilinç, "söz"le dile gelebilenin alanı iken, bilinçdışı "ses"le dile gelme (=boşalma) ihtiyacı duyuşun (dirimsel-gövdesel bir enerji akışı?) alanıdır. Bilinçdışı, baskılanmış arzunun hapsedildiği tinsel mekân olduğuna göre, müziksel yaratım, baskıya karşı haykırışın (=başkaldırının) "Dionysos" kimliğiyle dile/sese geliş yoludur; kültürel - bilimsel çerçeveler ("ration") ise seslerin uzayda dağılıp gitmesini önler, onlara Apollonca bir sanatsal form kazandırır. Böylece, bilinçdışından beslenen müziksel yaratım süreci, başında Profesör Apollon'nun bulunduğu Müzikbilim Kürsüsü'nün akademik norm - form - formülleriyle iletişimsel varlık kazanıp ötekine (hemcinsimize) ulaşabilmenin toplumsal gerekliliğini de gerçekleştirmiş olur. Arzunun baskılanması sonucu, bizde bize karşı bir içsavaş başlatan illegal yeraltı (=bilinçaltı) gücünü ellerinde tutan gardiyanlardan kurtulup müzikbilimsel formlarla dile gelmesi sebebiyledir ki, müziksel yaratım doğrudan devrimcidir; ya da, baskılanmış arzunun bireysel - öznel mekandan (içten) toplumsal mekana (dışa) dökülmesi sebebiyledir ki bizatihi başkaldırıdır. (Nietzsche, olgunluk yıllarında, "Benim Tanrım Dionysos'tur ama, Apollonca konuşan Dionysos"tur diyecektir). Müziği üreten için de, tüketen (dinleyici) için de dolayısıyla, "toplumsal bir manifesto"dur. Söze gereksinim duymadan "hayır!" sözünü söyleyebilme yetisidir onu deverimci kılan Selçuklu - Osmanlı bimarhanelerinde "ruh sayrılığı" olan insanların müzikle sağıltılmasının nedeni belki de, baskılanmış arzunun söze/kelâma dönüştüğünde statüko için tehlikeli olabileceği, ama soyut .bir sanat olan müzik yoluyla boşalımın sağlanmasıyla uysal - uyumlu - dingin insanlar yaratılmasının daha iyi olabileceğinin anlaşılmış olmasıdır.

Nietzsche - Freud güzergâhında yapmaya çalıştığımız "müziksel yaratımın psikanalizi"ni, Deleuze-Guattari'nin bugün artık bir aforizma (kapitalizmi" aforoz" etme olarak da anlaşılabilir) olmuş saptamalarıyla bitirelim: "Yalnız arzu devrimcidir!" ●

MÜZİK NOTLARI

Brüksel'de sema gösterisi

● **Osman R. AKSU**

Galata Mevlevihanesi Yaşatma Derneği Çağdaş Aşıklar Grubu olarak, davet üzerine gidilen Brüksel'de I.3.I993 pazartesi gecesi başarılı bir Sema gösterisi icra edilmiştir. Topluluğun kanun sanatcısı, dergimizin İstanbul temsilcisi **Osman R. Aksu**'nun bu seyahat ve konserle ilgili izlenimleri şöyledir:

"Programa, aynı zamanda sirk gösterilerinde ve de kurulan sahne ile Bale ve Konserlerde kullanılan 'Sirk Royal' denilen I800 kişilik salonda icra edildi. İki bölümden oluşan programda birinci bölüm tasavvuf musikisine, ikinci bölüm ise Sema gösterisine ayrılmıştı. İlk bölümde ITRİ'nin Tekbir'i Salat-ı Ümmiyesi geçilmiş, tevşih ve ilahilerle program bitirilmişti.Seyircinin % 95 inin g. müslim olmasına karşın işbu dini eserler büyük bir sessizlik içinde dinlenmiş ve büyük alkış almıştı. Ney, kemençe, yaylı tanbur, ud, kanun kudüm, bendir ve haile'den (zil) oluşan saz ekibindeki elemanlar Türk musıkisinin özelliklerini gösteren eserleri muvaffakiyetle icra ettiler. Okuyucu arkadaşlarımız da görevlerini başarı ile tamamladılar. I5. dakika aradan sonra sunulan Sema gösterisi ise büyük çoşku içinde tamamlandı. Belçika Televizyonu çekimleri gündüz prova esnasında yapmıstı. Sultan Veled'e izafe edilen Niyâz âyini (Şem-i ruhuna cismimi pervane düşürdüm...) çalınmış ve semazenler sema yapacakları zemine alışmışlar, bu esnada çekim de tamamlanmıştı.Hasan Dede ile yapılan TV. ropörtajında ise en dikkati çeken soru 'Diğer dinlerin nasıl görüldüğü?' idi. Dede'nin fevkalede hoşgörülü cevabı ve güler yüzü dikkatlerini çekmiş olmalı ki 'Din adamlarının genelde az gülen kişiler olması' olayını nasıl yorumladığını sormaları üzerine 'Bütün Peygamberler, Veliler ve dine hizmet eden kişiler hep güleç yüzlü idiler. En güleç olanı da İsa Peygamberdi' cevabı alınca bayağı etkilendiler.

Ertesi gün Tv. ekibi otele geldi. Bizim tabii halimizi çekmek isterlermiş. Biz de "Brüksel'de bizim tabii halimizi nasıl göreceksiniz, gelin Türkiye'ye görün dedik." Onlar yine peşimizi bırakmadı,alışveriş sırasında kamerayı durmadan çalıştırdılar. Brüksel'de dikkati çeken bir husus da orada belirli sokaklarda onlarca Türk dükkanına rastlamak.Lokantalar, export'lar her konuda dükkan var. İkinci gece davet üzerine orada yeni kurulmakta olan bir dernekte (Kadınlı Erkekli) Türk cemaatin misafiri olduk. Onlara çeşitli dini eserler geçtik. Ayrılırken özlem ile hepsi tek tek bizlere veda etti." ●

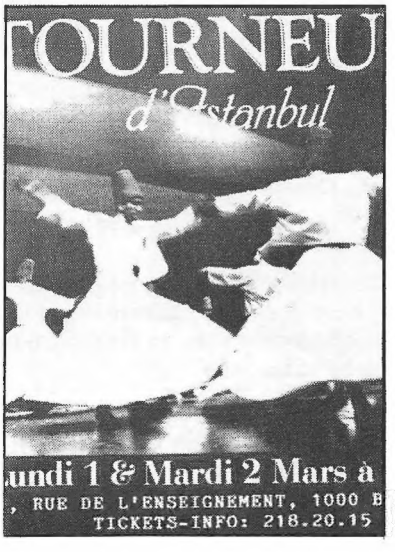

Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü üzerine

● Suat KURTULDU

Resmen, 1988 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulan ve 1989 - 1990 öğretim döneminde eğitim vermeye başlayan Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, bu yıl ilk mezunlarını vermek suretiyle bir anlamda rüşdünü kanıtlayacak.

Şimdi, sizlerle bu irfan yuvasının iç dünyasına girerek, onu iyi tanımaya çalışalım. Zira yarınki güzel günlerde kulağa, oradan da insanların gönüllerine girerek güzellikler sergileyip onları daha mutlu günlere taşımaya çalışacak olan buradaki genç kız ve erkekler, hepimizindir. Çünkü, biz onlardan daha öğrencilik yıllarında bile, güzel şeyler dinliyor ve kulaklarımızı, gelişen ümitlerle ileriye doğru çeviriyor, daha güzel şeyler bekliyoruz.

Dört yıllık bir eğitim süresi olan bu bölümde 11 öğretim elemanı görev yapıyor. 160 öğrencisi olan okulun başında, Yar. Doç. Sabri Yener bulunuyor. Doktora tezini Nida Tüfekçi ve Neriman Tüfekçi'den yapmış olan Sabri Yener'in, Türk Halk Müziği üzerine (Bağlama metodu) yazılmış bir de kitabı var. Yüksek lisans, sanatta yeterlilik, doktora gibi imkânlara sahip olan bölümün, kendi mezunlarından arzu edenlere kapısını açarak, bir zamanlar KTÜ'nin uyguladığı yöntemi uygulayıp daha çok ilmi genişlemeye kapı aralayacağını sanıyoruz. Sekiz öğretim görevlisi, bir uzman, bir de araştırma görevlisi ile şu anda yoluna devam eden okulun, saygın hocalarına şöyle bir göz gezdirirsek sanıyorum daha iyi olur. Böylece yaptıkları işleri öğrenerek, taşıdıkları emanetin zorlukları ile nasıl kucaklaştıklarını ve olayı sevgi ile taşımalarındaki havayı daha iyi anlatırız.

1 - **Sabri Yener: Bölüm Başkanı.** Nota yazımı, Bağlama, Koro yönetimi, Çok seslendirme ve Kompozisyon, Türk Halk Çalgıları Grubu, gibi zorlukları üstlenip eğitimini veriyor. Ayrıca, Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği korolarını yönetiyor.

2 - **Aziz Balkan: Öğretim görevlisi.** Piyano eğitimi, Armoni, Koro yönetimi, Ses eğitimi gibi zorlu bir yük taşıyor.

3 - **Ferruh Uzunali: Öğretim görevlisi**. Ud eğitimi, Klasik Türk Sazları Grup dersini ve buna bağlı olarak, Saz eserleri derslerini veriyor.

4 - **Ayşe Meral Töreyin: Öğretim görevlisi.** Ses eğitimi (Şan), Armoni, Koro yönetimi, eğitimini veren bu bayan hocayı, bir konserlerindeki solo da dinlediğimde çok beğendiğimi kısaca belirtmek isterim.

5 - **Şener Demir: Öğretim görevlisi.** Keman hocası. Ayrıca Bağlama ve Türk Halk Müziği Bilimi ve Derlemecilik dersleri yanında, Yaylı Çalgılar Gurubu dersini de veriyor. Ayrıca Bestekârlık yönüde de var.

6 - **Safa Olgun: Öğretim görevlisi**. Keman hocası. Okul Çalgıları Grubu - Müzik Biçimleri - Özel Öğretim Metodları - Çalgı Bilgisi, gibi derslerin eğitimini veriyor.

7 - **Özdemir Hafızoğlu: Öğretim görevlisi.** Kanun hocası. Ayrıca, Bağlama ve Klasik Türk Çalgıları Grubu derslerini de yönetiyor.

8 - **Serap Olgun: Öğretim görevlisi.** Ses Eğitimi hocası. Ayrıca, Diksiyon - Özel Öğretim Metodları - Genel Müzik Tarihi dersleri veren bu Şan hocasını da bir konserinde dinledim ve bu imrendirici başarıyı kutladım.

9 - **Ülkü Üremek: Öğretim görevlisi.** Piyano hocası.

10 - **Dilek Dinçer: Öğretim görevlisi.** Piyano hocası. Şu anda okulun en yeni hocası, yeni atandı.

11 - **Yunus Çağlak: Öğretim görevlisi.** Viyolonsel hocası ve Araştırma görevlisi. Aynı zamanda yeni atanmış bir eleman.

12 - **İsmail Kırcı: Enstürüman atelyesi sorumlusu.** Sazların tamiri ile ilgili Atelyeyi yönetiyor ve Sazların tamirini yapıyor.

Şu anda okulun kendisine ait olan sazları 11 adet Piyano - 20 Adet Keman - 4 Kanun - 2 Ud - 1 Viyola - 1 Viyolonsel'den ibaret. Ödeneği yeterli olmadığı için daha fazla saz alınamamış. Zaman içerisinde imkanları geliştikçe, ihtiyaçlarda giderilecek. Bir başka eksik katagorisi ise gerek Batı Müziği gerekse Sanat Müziği hocası ve sazları ile dikkati çekiyor. Viyola hocası yok, Klarnet, Saz ve hoca olarak büyük bir eksik. Ney, Tanbur, Klasik Kemençe, ne sazı var ne de hocası. Meselâ yöremizin özel sazı olan Karadeniz Kemençesi bu okula yakışır, ama, öğretecek kimse yok. Belki yöremizde bu eksikleri giderebilecek elemanlar var ama, amatör çizgiden gelip, kariyer noksanları olduğu için sanırım bu elemanlardan yönetmenlik gereği yararlanmak mümkün olamıyor. O zaman tek çare, kendin yetiştir demek oluyor.

Dikkati çeken bir eksik de vasıta sorunu. Aslında bu okula ait iki otobüs, bir minübüs ve bir de kamyonet olması gerekli. Çünkü konserlerde taşınması gereken eleman ve gerekli araçlarla enstrümanların, mesela, bir başka şehirdeki proğramı için, hareket kabiliyeti çok kısıtlı kalıyor.

Ödenek azlığı yüzünden çekilen sıkıntılar doğal olarak okulun gelişmesini etkiliyor. Batıda, Konservatuarlara bağlı olarak beslenen bu tür eğitim kurumlarının, ülkemizde daha özerk bir konuma gelmesini arzu ediyoruz, zira, imkânlar geliştikce, seviyeleri, özellikle yetişme açısından gelişen gençlerin, yarınlarda Yüksek Lisans, Sanatta Yeterlilik, Doktora yapma gibi konularda zemin bulması, onların da mesuliyetini yüklenecekleri yarınlar açısından çok önem taşıyor. ●

METRONOM

MİTHAT FENMEN

Devlet Sanatcısı

(24 Ocak 1916 - 19 Ekim 1982)

● **Ahmet SAY**

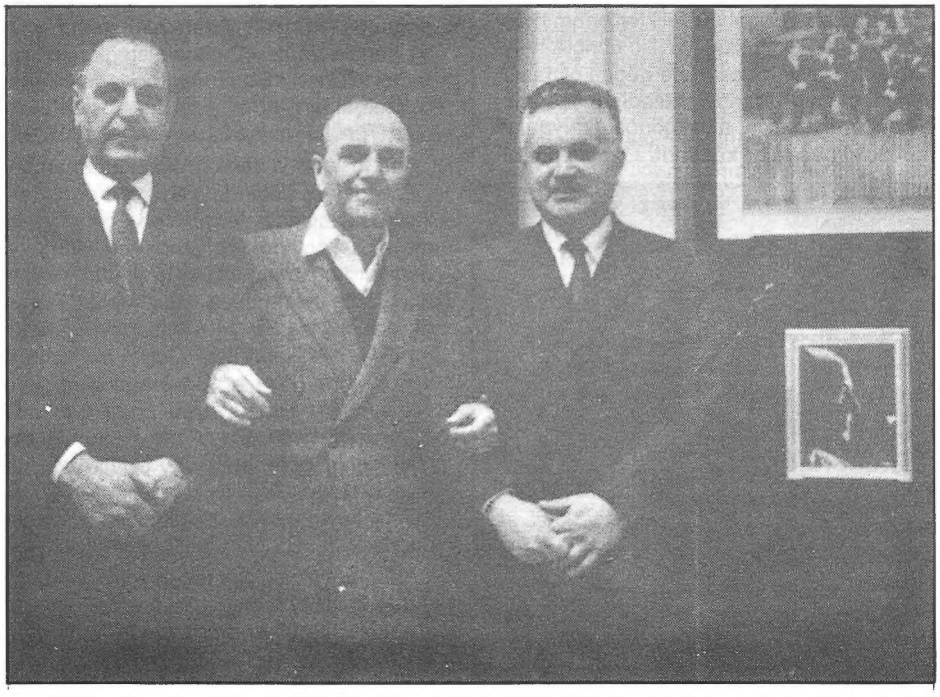

Ulvi Cemal Erkin, Cemal Keşit Rey, Mithat Fenmen.
(Fotoğraflar, Ahmet Say tarafından yayımlanan "Müzikçinin El Kitabı" adlı kitaptan alınmıştır.)

Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde çoksesli müziğin kurumlaşması ve kökleşmesi hareketinin temel taşlarından biri de Mithat Fenmen'dir. Piyanist, bestesi, öğretmen, yönetici, müzik yazarı ve müzik yayıncısı olarak Fenmen, Türk müzik yaşamına üst düzeyde çok yönlü katkılar getirmiştir. Paris ve Almanya'daki öğrenimi süresince, Batı müziğinin tarih içindeki gelişimini teoride ve pratikte sindirmiş, 1939'da Türkiye'ye döndükten sonra kişiliğinde temsil ettiği büyük kültürel birikimi durmak bilmez bir çalışkanlıkla yeni kuşaklara aktararak Türk müzik yaşamında derin izler bırakmıştır. Duyarlı pedagojik yaklaşımıyla yetişmesine önayak olduğu ve çağdaş müzik düzeyini aşıladığı uluslararası üne kavuşmuş öğrencileri arasında idil Biret, Güher - Süher Pekinel, Metin Öğüt, Gülsin Onay, Bedii Aran, Nezih Seçkin, Oya Ünler ve Fazıl Say vardır. Bu yönüyle Mithat Fenmen, öğrencisi olduğu Robert Cassadesus, Alfred Cortot ve Nadia Boulanger gibi dönemin dünyadaki en önemli müzikçilerinin konser piyanistliği geleneğini Türkiye'ye taşımıştır.

Mithat Paşa'nın büyük torunu elektrik yüksek mühendisi Refik Bey ile Lamia hanımın oğlu olan Mithat Fenmen, 24 Ocak 1916'da İstanbul'da doğdu. Müziksever bir ailenin ikinci çocuğuydu. Annesi amatör bir müzikçi için iyi denebilecek derecede piyano, babası flüt, amcası piyano, keman ve viyolonsel çalardı. Büyükannesi ise evdeki piyanoda zaman zaman geleneksel Türk müziği yapardı. Evde ayrıca zengin bir plak kolleksiyonu bulunuyordu. Bu destekleyici ortamda Fenmen küçük yaşta müzikle tanıştı ve bu konudaki ilgisi giderek geleşti.

Fenmen'in çocukluğu İstanbul'un en güzel sayfiye yerlerinden biri olan Erenköy'de geçti. Erenköy, özellikle o dönemde olağanüstü gür bitki örtüsüyle, konakları, sarmaşıkları, kamelyaları ve patikalarından oluşan doğal bahçe mimarisiyle, İstanbul'un varlıklı ailelerinin oturduğu seçkin bir yöreydi. Fenmen, bu doğal güzellikler ortamında müzikle beslenerek büyüdü. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarının, duyguları okşayan böyle bir çevrede geçriş olması, onun ruhmsal gelişimini olumlu biçimde etkiledi ve yaşamı boyunca yumuşak, hoşgörülü, sakin, alçakgönüllü, duygulu ve duyarlı kişiliğiyle üstün başarılar kazandı. Özgüvenden kaynaklanan olgunluğu zengin kültür birikimiyle birleştirerek insanlığa daha fazla yardımcı olma isteğini, incelikle uyguladığı bir yaşam biçimi haline getirdi. İnsan ilişkilerinde, çocukluğunda sık sık yaşadığı şekilde, çiçekli tarhlarla bezenmiş patikalardan yürüyüp geçiyormuş gibi, sevinci ve mutluluğu ön plana getirdi. Piyano çalışmasında o gün için pek başarılı olamayan öğrencisini "acaba bu çiçek bugün neden solgun?" düşüncesiyle değerlendirdi.

Fenmen, İdil Biret ile Paris'te.

Mithat Fenmen, ilk piyano derslerine dokuz yaşındayken İnn ad'Antonini ile başladı. On üç yaşına geldiğinde, 1929'da İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda Cemal Reşit Rey'in piyano öğrencisi oldu. Ancak, orta öğrenimini Erenköy'e çok yakın olan Çiftehavuzlar'daki Amerikan Koleji'nde sürdürürken, bir yandan da Beyoğlu yakasındaki Ronservatuvara gidip gelmesi, özellikle ulaşım açısından zorluklar çıkarıyordu. Bir yıl sonra yine d'Antonini ile çalışmaya başladı. Piyano ve solfejdeki hızlı gelişimi, düşsel dünyasını alevlendiriyordu. 1930 yılında konser vermek için İstanbul'a gelen ünlü Fransız piyanisti Alfred Cortot'nun resitalini izleyen Fenmen, kendini Cortot'nun yerine koyacak kadar bu olaydan etkilenmişti. Aynı yıllarda, Jascha Heifetz ve Arthur Rubinstein gibi ünlü kemancı ve piyanistleri dinleme olanağını bulunca, müziğe olan tutkusu artık dizginlenemez hale geldi.

Lise öğreniminin son sınıfında, sonraki adı Boğaziçi Lisesi olan Feyziati Lisesi'ne geçti. Bu okulda müzik etkinllikleri düzenliyor ve müsamereler için kısa operetler yazıyordu. Lise yıllarında ayrıca armoni bilgisini geliştirmek için Fransa'da "Ecole Üniversalle" adlı mektupla öğretim uygulayan bir okulla ilişki kurmuştu. Bu yıllardaki teorik gelişimi, armoni ve form bilgisi bakımından olgunluğu gerektiren besteler yapmasını getirmisti.(x)

Feyziati Lisesi'nin müdürü bir gün Fenmen'ne liseyi bitirdikten sonra hangi meslek dalını seçeceğini sorduğunda,"müzik!" yanıtı almıştı. O yılların Türkiye'sinde bir gencin "müzikçi" olmak isteğini yadırgayan lise müdürü, "aman Tanrım! Başını taştan taşa vurursun sonra!" demişti. Gerçekten, 30'lu yıllarda meslek olarak müziği seçmiş olan Türk'lerin sayısı parmakla sayılacak kadar azdı.

1935 Yılında lise öğrenimini tamamlayan Fenmen, aynı yıl,on dokuz yaşındayken halk önündeki ilk resitalini Ankara Halkevinde verdi. Genç bir piyanist olarak, on yıllık disiplinli piyano çalışmasının verimiyle yetinmek istemiyordu. Bu amaçla 1935 yılının sonlarında Paris'e giderek Ecole Normalede Musique'de Robert Cassadesus'un öğrencisi oldu.Bir yıl sonra da, İstanbul'da resitalini hayranlıkla izlediği Alfred Cortot ile çalışmaya başladı. Bir yandan da Nadia Boulanger'den kontrpuan ve konpozisyon dersleri alıyordu. Ecole Normale de Musique'deki öğrenimini başarıyla bitiren Fenmen, özellikle yeni müzik tekniklerini öğrenmek amasıyla Almanya'ya geçti. Münih Konservatuvarı'nda Joseph Haas'ın konpozisyon öğrencisi oldu.Aynı zamanda ünlü klavsenci Stadlmann'dan klavsen dersleri aldı. Bu alandaki çalışmalarını Zeiger ile sürdürdü.

Almanya'daki kompozisyon öğrenimini başarıyla götüren Mithat Fenmen, II. Dünya Savaşının patlamasıyla Türkiye'ye dönmek zorunda kaldı. 1939 yılının sonlarında Ankara Devlet Konservatuvarı'nda piyano öğretmenliğine atandı ve 43 yıl boyunca bu kurumda öğrenciler yetiştirerek hizmet verdi.

Mithat Fenmen, 1940'lı yıllardan başlayarak uluslararası sanat sahnesinde Türkiye'yi temsil etmiş olan bir

(*) Mithat Fenmen'in on altı yaşındayken bestelemiş olduğu bir vals, ölümünden sonra bulunmuş ve 1985 yılında gerçekleştirilen "Mithat Fenmen'i Anma Günü"nde, Ankara Devlet Konservatuvarı'nda seslendirilmiştir.

virtüöz piyanistimizdir. Yurt içinde ve yurt dışında yüzlerce resital ve konser vermiştir. 1950 Yılında Paris'teki bir kesitali ile dünyanın bu ünlü sanat kentinde tam programla podyuma çıkan ilk Türk piyanisti olarak tarihe geçmiştir. Bu konsere ilişkin olarak Fransız basınında övücü yazılar yayımlanmıştır. aynı yıl, Hollanda'da ilgiyle karşılanan bir resital sunmuştur. Daha sonra sırasıyla 1951'de Yunanistan'da, 1963'de İngiltere'de, 1966'da Yugoslavya'da virtüöz piyanist olarak Türkiye'yi temsil etmiştir.

Türkiye'de konser vermeye gelen dünyanın ünlü usta müzikçilerinin piyanodaki eşlikçisi genellikle Mithet Fenmen olmuştur. Olağanüstü geniş repertuarı, uyum yeteneği, kavrayışı ve deneyimiyle, Avrupadan gelen yıldız müzikçilerin tanıdığı, birlikte müzik yapmak için yeğlediği bir piyanist olarak sivrilmistir.

Fenmen'in, piyano edebiyatının başlıca eserlerini yurdumuzda ilk seslerdirilmesinde büyük bir payı vardır. Bu yapıtların önemli bir bölümü radyoevi stüdyolarında kaydedilerek yayınlanmıştır. Günümüzdeki müzik yayınlarında da onun seslendirdiği bu yapıtlara yer verilmektedir.

İlk seslerdirme açısından Fenmen odamüziği alanına da el atmış, yaylı çalgılar ve üflemeli çalgılar için kurduğu düo'lar, trio'lar ve kuartet'lerle odamüziğinin önemli yapıtlarının ülkemizde seslendirilmesini sağlamıştır. Radyo yayınları aracılığıyla gerçekleştirdiği tanıtım hizmetleri unutulmazdır.

Fenmen'in icra tekniğindeki ritmik sağlamlık, seslerin temiz olmasına gösterdiği özen, müzikal ifadeyi dinleyicisine hissettirmek için gerçekleştirdiği duyarlılık ve dibini bulan tuşe ile kendisini daima belli eden manuel beceri, virtüöz olarak onun ayırdedici özelliklerindendir.

Kısaca Fenmen, Cortot stilini Türkiye'ye taşımış değerli bir piyanistimizdir.

* * *

Mithat Fenmen'in besteciliğe ilk gençlik yıllarında başlayarak ilgi duyduğu, o dönemde yaşına göre ileri düzeyde küçük kompozisyonlar yaptığı bilinmektedir. Paris ve Münih'deki öğrenimi sorasında kompozisyon bilgisini derinleştirmek için çaba göstermiştir. Ancak az sayıda yapıt vermiştir. Az sayıda yazdığı için de besteci olarak gereğince tanınmamıştır.

Yapıtlarının başlıca özelliği, yerel renklere, halk motiflerine pek yönelmesi, ama bunun yerine yumuşak bir stilde yeni müzik tekniklerini kullanarak çağdaş müzik kavrayışı çerçevesinde derinlikler araştırmasıdır.

En önemli yapıtı, 1944 yılın da bestelediği, piyano ve orkestra için"Konçertino" dur. Bu yapıt, Cunhurbaşkanlığı Senfonu Orkestrası eşliğinde ilkin şef Ernst Praetorius'un yönetiminde, sonra 1982 Mayıs ayında orkestranın mevsim sonu konserinde şef Hikmet Şimşek yönetiminde bestecisi tarafından seslerdirilmiştir. Fenmen'in ölümünden sonra ise, öğrencisi Fazıl Say, Ankara Devlet Konservatuvarı Orkestrası eşleğinde çalmıştır.

Mithat Fenmen'in günümüze kalan yapıtları şunlardır:

* Flüt, obua, klarinet ve fagot için tek bölümlü kuartet.
* Piyano için iki küçük parça.
* Tevfik Fikret'in "Balıkçılar"ından esinlenerek tek bölümlük orkestra yapıtı.
* Piyano ve orkestra için "Konçertino"
* Tembel Ahmet bale müziği.
* Les Sylphides orkestralaması.
* Bas ve org (veya piyano) için "Mabed'de Dua"

Fenmen, kitabının "Müzik Öğretim İlkeleri "başlıklı bölümünde şunları yazmaktadır:

Güher - Süher Pekinel kardeşler ve Fenmen.

"Öğretimde temel olan, öğrencinin müzikal gelişimini sağlamaktır. Müziğin amacı güzel'i ifade etmek değil midir? Şu halde öğrenciden de onu beklemeliyiz. Ön planda teknik yetenek değil, ifade zenginliği ve öğrencinin içinde kaynayan müzik duygusunun fışkırması gelmektedir. Öğretmeninin en büyük başarısı, öğrenciyi işte bu yolda yürütmeyi başlamasıyla belirecektir.

Teknik, kuşkusuz ki hiç bir zaman bir varlık olamaz. Güzel'i yaratmak ve ifade etmek için gereken bir güçtür teknik. Demek ki tutulacak yol, öğrencide müzik duygusunu uyandıracak ve onun icra zekasını parlatacak bir yöntemdir. Öğretmen için en büyük zevk, öğrencinin genç ruhundaki sanat alevinin canlanmasını ve müzik duygusunun uyanmasını görmektir."

İşte bu "zevk alma" duygusunu daha çok tadabilmek amacıyla ders verirdi Fenmen. Bıkmadan , usanmadan, her siferinde yeni bir iştahla, hevesle ders yapar, bundan büyük bir mutluluk duyardı. Dersin arasında kimi zaman "oooo, ne güzel bir ders oluyor..." diye sevincini yüksek sesle dile getirirdi. Konservatuvardaki derslerini tamamladıktan sonra, evine döner dönmez yeniden öğrencileriyle çalışmaya başlar, yine aynı canlılık ve hevesle derslerini sürdürürdü. Mithat Fenmen'e verilebilecek en büyük ceza, onu piyanosundan ve öğrencilerinden koparmaktı. Kırk üç yıl boyunca, olağanüstü bir düzenlilikle öğrenci yetiştirdi

Böyle güçlü bir istek, güçlü bir çalışma sevinci, sanıyoruz tarihte az görülmüştür. Piyanistlerin asıl tad aldığı olay, konser podyumlarında gerçekleşir; oysa Mithat Fenmen, ders vermekten büyük bir tad alırdı.Öğrencisiyle yaptığı çalışma sırasında en küçük bir ayrıntıyı gözden kaçırmaz, en küçük bir falsoyu geçiştirmezdi. Asıl ilginç olan, ayrıntıdaki küçük yanlışlar yüzünden öğrenciyi durdurmak yerine, hepsini belleğine yazarak parça bittikten sonra birer birer söyleyip açıklama yapmasıydı. Ders verme olayına bu denli sevgiyle bağlı olmasaydı, her öğrencinin ayrıntıdaki fallsolarını belleğine yazması mümkün olabilir miydi?

Aslında, ders vermek bir ibadet gibiydi onun için. Ama daha iyi müzik yapmak amacıyla gerçekleştirilen bir ibadet...

Öğrencisine yeni bir parça verdiği zaman, önce oturup o parçayı kendisi çalar, yapıtın keyfini çıkardıktan sonra "işte böye çalınmalı..."demez, "oooo,ne güzel bir eser !" diyerek müziğe övgüler yağdırırdı.

Olağanüstü yumuşak ve ılık bir ders stili vardı. Sanki öğrencisini kaçırmaktan, onu bu işten soğutmaktan kor-

kardı.

Öğrenciler hakkında şunları yazmıştır:

"...güçlükler karşısında belki de cesaretini yitirecektir. Müziğin karmaşık kuralları, can sıkıcı alıştırmaları onu usandırabilir. Öğretmenin vereceği güzel örnekler ve karşılaştırmalar sayesinde, öğrenci işin içyüzünü kavrayabilir. Öğrenci desteklenmelidir. Kendisinden fazla bir şey ummasak bile ilerde daha iyi çalacağını ve belki de konserlere çıkacağını söylemeliyiz.."

Müzik pedagojisindeki hassas yaklaşımı ön plana çıkartan çalışmalardan biri de, küçük yaşta solfej ve çalgı derslerine başlayan üstün yetenekli çocukların eğitimidir. Fenmen, kişisel yapısından kaynaklanan yumuşak ve özenli pedagojik stiliyle henüz ilkokula bile başlamamış çocukları genel müzik eğitimini ve piyano çalışmalarını üstlenmiştir. İstanbul'da Ferdi Statzer ve Ankara'da Fenmen, çok sayıda yetenekli çocuğumuzu keşfetmekle kalmamış, geleceğe yönelik biçinde onların müziğe başlangıç eğitimini yetkinlikle gerçekleştirmişlerdir. Yukarıdaki alıntıda, pek yetenekli olmayan öğrenciler için bile "öğrenci desteklenmelidir." gibi temel .bir görüşten yola çıkan Mithat Fenmen'in, dört yaşındayken kendisine getirilen üstün yetenekli bir çocuk karşısında duyduğu coşkuyu düşününüz.

Çocuğu kapıda karşılar ve çok zaman kucağına alıp koklardı. O anda yaşadığı sevinç yüzünden kahkahalar atar, çocuğu da bu sevinçli ve oyunlu atmosfere sokardı.

"Çal bakalım" derdi, "içinden ne geliyorsa, canın ne istiyorsa çal"...

Çocuğun doğaçtan çaldığı birkaç dakikalık deneysel parçayı dikkatle izler , yaratıcı yeteneğinin gelişimini ölçerdi. Ders böyle başlardı.

İkinci olarak, bu küçücük öğrencisinin absolut işitme yeteneğini geliştirmeye yönelirdi. Fenmen'in yıllar içinde, bu işitme eğitimi çalışmalarıyla öğrencisine 16 sesi işittirebildiği ve müzik imlasında Schönberg'den bir müzik cümlesini yanlışsız yazdırabildiği gözlemlenmiştir.

Üstün yetenekli çocukların eğitiminde Fenmen ilk yıllarda her gün kısa bir ders verirdi. Çocuk yedi - sekiz yaşına gelip deşifre yeteneği geliştiğinde, dersler haftada üç gün, ya da iki gün olurdu. İşte artık maya tutmuş, oyun gibi gerçekleştirilen üç - dört yıllık ilk dönem çalışmaları tamamlanmıştı; şimdi daha zor yapıtların seslendirilmesine geçilebilirdi. Ancak, bu öğrenciler on bir yaşına gelene dek nüanslar üzerinde pek durulmazdı. Nüansları mekanik olarak belletmeye karşıydı Mithat Fenmen. Öğrencinin müziği kendiliğinden hissetmesini beklerdi.

Kitabımızdan küçük bir alıntı daha:

"Öğretmenin en büyük görevi, öğrenciye çalgıyı değil, müziği sevdirmektir. Çalgı bir araçtır, müzik ise amaçtır."

* * *

Müzik, sadece bir icra sanatı değildi Fenmen için. Bu sanat dalının okyanusunu çok yönlü tanımak ve tanıtmak gereğine inanmıştı: Onun müzik yazarı ve müzik yayıncısı olarak da katkıları önemlidir.

"Piyanist Kitabı" ile "Nota Okuma Kitabı " adlı çalışmalarına 1940'lı yıllarda başlamıştır. Kaleme aldığı çok sayıdaki müzik yazısında, yurt dışı konserleri fırsatından yararlanarak, Avrupa ülkelerinin müzik ortamlarını örnekleyip bu konuda yurdumuzun gereksinimlerini vurgulamıştır.

Mithat Fenmen, 1949 Ekim ayından başlayarak dört yıl süreyle "Müzik Görüşleri" adlı aylık bir dergi yayınlamıştır. Dergi, Türkiye'de gelişkin bir müzik ortamına duyulan özlemi gündeme getirmiş, bu yolda katkıları bulunan müzikçilerimizi tanıtmış, dönemin güncel müzik olaylarını değerlendirmiştir.

Özveri gerektiren bu dergicilik serüveni, Fenmen'in müzikçi yaşamına renk katmıştır.

Fenmen'in sanat yaşamamızda ayrı bir yeri olan önemli bir girişimi ise "Fenmen Bale Stüdyosu"nun kuruluşudur.

Eşi ünlü İngiliz baleci, koreograf ve öğretmen Beatrice Fenmen (Appleyard) ile birlikte 1954 yılında Stüdyo'nun kuruculuğunu üstlenmiş, Ankara'daki bu ciddi özel bale ve müzik okulunun başlangıçta yöneticiğini yapmıştır.

Fenmen, Londra'daki konserlerinden sonra onuruna verilen davette piyanist Ivor Newton'la birlikte.

Fenmen Bale Stüdyosu, 1971 yılına değin on yedi yıl, Milli Eğitim Bakanlığından onaylı diploma vererek ülkemize çok sayıda solist dansçı, koreograf ve bale öğretmeni yetiştirmiştir.

Beatrice Fenmen, Türkiye ile İngiltere arasındaki kültürel gelişime bale sanat alanındaki katkıları dolayısıyla 1982 yılında İngiltere Kraliçesi tarafından verilen "Member of the Order of the British Empire" nişanına layık görülmüştür.

Alçakgönüllü kişiliğiyle Fenmen, kariyerizne yatkın bir insan değildi. Yükseklerdeki gözü, sadece "daha iyi müzik yapmak, daha iyi öğrenci yetiştirmek"içindi. Bu temel amaçlarının dışında, yaşamın gündelik pratiğinde umursamaz davranırdı. Ancak, yönetici olarak sırasının geldiği görevler de onu bekliyordu.Doğal olarak ilk yöneticiliği, 1951 - 1954 yılları arasında yaptığı Ankara Devlet konservatuvarı Müdürlüğüydü. 1970 - 1973 arasında ikinci kez Konservatuvar Müdürlüğüne getirildi. 1973 yılında Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüne atandı. Üç yıl süren bu yöneticilik döneminde, konser ve resitallerini, piyano derslerini hiç aksatmadı. Müzik çalışmalarına ilişkin yakın sıcaklığı piyanosunun başındayken ve öğrencileriyle birlikte olduğu zamanlar yaşadı.

1980 Yılında emekliye ayrıldığı halde, ölümüne değin konservatuvardaki piyano bölümü yönetmenliğini ve öğrencilerini bırakmadı.Sanki yaşama yeni başlıyormış gibi, içten gelen büyük bir istekle Konservatuvardaki derslerini bitirdikten sonra eve gelip yine ders vermeyi sürdürdü.

Son yıllarında sağlığı bozulmuştu. Ama tek sözcükle belirtmek gerekirse, aldırmıyordu.

Ve birgün son derece bitkin bir duruma geldiğinde, sessiz sedasız hastaneye kaldırıldı, birkaç gün sonra da gözlerini yumdu.

Uyguladığı en derin diminuendoydu. ●

Eski Edebiyatımızda Türk Musıkisine sataşanlar

● Dr. M. Nazmi ÖZALP

Çok konuda olduğu gibi bu sanatın da tutucu kimselerce horlanması, dinî açıdan mûsıki ile uğraşmanın günah sayılmasının da etkisi olmuştur. Nitekim, XVII. yüzyılın ünlü bilginlerinden Abdülbaki Ârif Efendi "gençliğinde fenn-i edvâra vukuflarını ifha eylediklerine binean" üne kavuşamamıştır. Didaktik özellikli eserler yazan kimseler, şairler, din adamları arasında mûsıkiyi kötüleyenler, suçlayanlar çıkmıştır. "Ahmediye" adındaki eserde mûsîkişinaslar hakkında çok ağır bir dil kullanılır. "Türk Mûsikîsi Dergisi"nde vaktiyle sadeleştirilerek yayınlanan manzûme şudur:

Gele yedinci yılın şifânileri
Ellerinde olmaya parmakları
Bir öküz boynuzu gibi dişleri
Kendine şeytani üstad eylemiş
Boynuna takılmış saz âleti
Kara yüzlü, gözü gök lü'bâniler
Sarka göğsü üştüne dudakları
Çalgı çalmakmış onların işleri
Andan almış sanatı saz eylemiş
Kendine kâr etti kıldı ülfeti

Kendisinin de mûsıkîyi sevdiğini ve mûsıkînas olduğunu bildiğimiz Divan şairi Nâbî, oğluna yaptığı nasihatlarda bu sanat hakkında yerici bir dil kullandığı, bazı sanatlara göre "ehven-i şer" kabul ettiği anlaşılıyor. Daha kötü bir şeyle karşılaştırmadığına sevindiğimiz beyit şöyledir:

Sâzende dahi rütbe-i zilettir ammâ
Remmal-ü müneccim gibi menhûs değildir

Şairin kanısına göre saz çalanların da rütbesi aşağı bir rütbedir ama falcılık kadar değildir. Demekki insan Nâbî de olsa aynı gerçeğe bazan ak bazan kara diyebiliyor. Toplumun bazı kesimlerine şirin görünmek endişesi insanları bu gibi tutarsızlıklara sürükleyebiliyor, objektif olmaktan uzaklaşabiliyor. Nitekim az sonra sunacağımız aynı şâirin sözlerindeki çelişki bunları doğruluyor. Nâbî gibi Seyyid Vehbî de aynı yolu izleyerek hem nalına hem mıhına vurarak benzer çelişkilere düşmüştür. Kısaltarak sunuyoruz:

Mûsıkî hikmete dair fendir
Bilene, bilmeyene rûşendir
Nice esrarı var idrak edilecek
Yer gelir sîneleri çâk edicek
Nağme bir mantık-i ruhanidir
Nağmenin lezzeti vicdanîdir
Hâne-i câne verir nûr-ü sürûr
Neşve-i nağme-i tar-u Tanbûr
Hazzı var gerçi hoş âvâzelerin
Dinletir nağmelerin sazların
İtibârat-ı takâsim ve fusûl
İmtiyâzat-ı makamât ve usûl
Her biri hikmet ile memlûdur
Can riyâzın suvarır bir sudur
Seyyid Vehbî ise,
Mûsıkî fenni de hikmettendir
İlm–i esbab–ı tabiattendir

dedikten sonra, bu işlerle uğraşanları küçük görmekten çekinmemiştir. Nabî "Hayriye"sinde şöyle devam ediyor:

Zevkin et gayrıdan oldukça dûçar
Hânene lik getirme zinhar
Ânı da ibret ile gûş eyle
Lezzet-i levhi ferâmuş eyle

Seyyid Vehbî'nin "Lütfiye"sinden bir kaç beyit:

Nağmede gerçi nice hâlet var
Nice dikkat edecek hikmet var
Olacak sem-i hakikat agâh
İşitip nice sadâ-yı cangâh
Şevk ile velvele-i âvâze
Bülbülün konduğu çoktur sâze
Tab–ı insan nice eyler ki karar
Haz ede iştirâ şikeste mehar
Mûsıkî olduğuna fenn-i celîl
Yetişir kıssa-i şehzâde delil
Yazmam ol kıssayı çün şöhreti var
Hanı gûş etmeyenin nedreti var

Bu övücü sözlerden sonra şu beyitlere şaşmamak elden gelmiyor:

Lik eyler isen meyl-i heves
Dairende işitince herkes
Çelebi ehl-i hevâdır derler
Mâil-i zevk-i safâdır derler
Çünkü ahvâl-i zamandır mâlûm
Cümle indinde olursun mezmûm

Kanunî Sultan Süleyman'ın bir içki yasağının arkasından bayağı yerlerde icrâ edilen "zararlı mûsıkî"yi yasaklayınca kimi şairler gerçekten memnûn olarak, kimisi de yardakçılık yaparak mûsıkîyi her yönü ile kötülemek istemişlerdir. Bu konuda en ileri çizgiye ulaşan kişi XVI. yüzyılın tanınmış şairlerinden Taşlıcalı Yahya Bey'dir. Bu sanata bunca hakareti bir yana, pâdişaha dalkavuklukla eşsiz bir örnek ortaya koymuştur. Gerçek kanısının bu fikirler olup olmadığını bilemediğimiz şair keyifle,

Çalmazız, çağırmazız, bir saza meyyal olmazız
Dinsiz, imansız hevâ ehline Deccal olmazız

diyerek şu şekilde devam ediyor:

Tutuşdu âteşe sâzendeler nisyânı
Dağıldı ehl–i hevanın gürûh isyânı
Kemançenin sanamı sındı, yandı âteşe Ûd
Yıkıldı yerleyin Çeng'in liva-ı şeytanı
Rebâb'ın eylediler hâlini harâb-ı yebab
Kurudu câm-ı tehi gibi fâsıkın kanı
Def oldu kâse-i mecnûn gibi iki pâre
Sifal-i seg gibi câmın devrildi devrânı
Giderdi âlet-i hengâmesini mutrîbler
Olurdu ayn–ı avâma hicâb-ı zulmânî
Saadet gününün devri döndü berkasın
Çalındı çalıcının hâke tâc-ı unvânı
Akar sular gibi cümle terâne ehlinin
Bir düşürdü yüzünü asl-ı şer-i subhânı
Belâ-yı can idi sâzende kısmına Tanbur
Elinde avretin ağlardı sanki oğlanı
Ne zulumdu bu ki, Def'etti pâdişah-ı cihan
Kemençe mutrîb elinden ederdi efgâni
Vücûd-i âlet-i saz idi hâne-i iblis
Melâhiler gibi yaktılar âteşe ânı
Keman-ı dest-i belâ idi Çeng'in endâmı
Nişan ederdi günah oklarına insânı
Bunaldı halka-i bezm-i meyle sohbet-i Ney
Dağıttı şah-ı velâyet bu dâm-i noksanı
Safâ-yı kalble ârâm-ı câh edenler bilir
Sadâ-yı bülbül ile savt-ı ehl-i Kur'an'ı
Uluv-vü himmeti şah-ı velâyetin her gâh
Velâyet ehli eder cümle ehl-i imânı

Yahya Bey bunlarla da kalmayarak "Kitab-i Usûl" adındaki eserinde yeniden hücuma geçerek mûsıkî âletlerini teker teker yerin dibine batırdıktan sonra bir dalkavukluk şaheseri veriyor. Kopuz hakkındaki şu dörtlüğü çok insafsız:

Görün Çerg-ü Şeştar'ların derdini
Utanmaz çalan döner ardını
Kopuzu işiten kişi aldanır
Kazan üstüne damla damlar sanır

Kanunî Sultan Süleyman 1666 yılında İstanbul'da asayişi temin için içki yasağı koymuştu. Asıl amacı herhalde her türlü mûsıkîyi yasaklamak değildi. Bunu fırsat bulan tutucu çevreler türlü yollardan pâdişaha baskı yaparak sadece mûsıkîyi yasak ettirmekle kalmayıp, yukarıdaki şiirde de belirtildiği gibi, mûsıkî âletlerini yaktırdılar. İstanbul'da 1562'de Avusturya elçisi olan BUSBECQ, ayni tarihli mektubunda şunları söylüyor: "... Pek muhterem ve kutsal sayılan bir ihtiyar -bir din adamı olmalı- bu duruma bir son vermek için bu gibi eğlencelere bir son vermezse öbür dünyada azap çekeceğini Süleyman'a (Pâdişaha) söyledi. O da itiyadından vazgeçti. Çalgı âletlerini ateşe attırdı. Bunların altınla işlenmiş, değerli taşlarla bezenmiş olanlarına bile önem vermedi.." Ancak elçi Beyoğlu'ndaki safahat âlemlerinden hiç söz etmiyor. Çünkü o yıllarda Pera yâni Beyoğlu yabancıların, özellikle hristiyanların toplandığı, meyhane ve batakhânelerin bulunduğu bir yerdi. Bu bölgenin asayişi İstanbul emniyet teşkilatına her zaman sorun oluyordu. İşte bu yasak aslında bu gibi çalgılı kahvelerin, Batı mûsıkîsinin en bayağı örneklerinin sergilendiği yerler için alınmıştı, ama daha sonra dinî taassupla birleşerek kurunun yanında yaş da yanmıştı.

Değişik yönleri ile ele aldığımız Türk mûsıkîsi hem yerilip hem de övüldüğüne göre, gerçek mûsıkî sanatı herhalde bu tarz düşüncelerin dışında tutulsa gerektir. Çünki, milletimizin varlığında mûsıkînin gözardı edilemeyecek bir yeri vardır. Rahip Toderini, "... Eflatun gençlerin üç yıl mûsıkî ile uğraşmalarını uygun görmüş. Türkler bu süreyi biraz daha uzun tutmuşlar. Çoğu bir mûsıkî âletini hele Ney denilen lâtif bir sazı çalar. Aslında herkesin içinde çalmak ayıpsa da yakın buldukları çevrelerde çalınır. Bu sazın Türkler arasında saygınlığı vardır" diye anlatıyor.

Mûsıkî, şiir ve hat sanatı güzel sanatların önemli birer dalı olduğundan, mûsıkî ile uğraşanlar genellikle bu konularla meşgul olarak isim yapmışlardır. Büyük ustalarımızın pek çoğu hakkında bilgi edinmemiz bu sayede olmuştur. Hiç şüphesiz bir çocuk doğduğunda ünlü bir kimse değildir. Bu sebeple bu insanlarının çoğunun doğum tarihini bilemiyoruz. Halbuki yaşadığı çağın içinde sanatkâr olarak üne kavuşmuş birinin ölümüne "tarih düşürme" Divan şairleri arasında hayırlı bir gelenek olarak yakın zamanlara kadar sürmüştür. Bunun için çoğunun ölüm tarihlerini tespit edebiliyoruz.

Mûsıkî yalnız kulağa değil, aynı zamanda bütün milletlerin mûsıkilerinde olduğu gibi, göz zevkine de hitap eden bir sanattır. Konser yâni fasıl mûsıkîsi ile Mehter mûsıkîsi mevsimine göre açık ve kapalı yerlerde icrâ edilerek Türk toplumunun ilgisini çekmiş, zengin bir görüntü elde edebilmek amacı ile sazların türü ve sayısı mümkün olduğu kadar artırılmıştır. Bunlardan başka mûsıkî her türlü toplumsal olaya eşlik etmiştir. Konserler, düğünler, hamam eğlenceleri, canbazlık, hayvan eğitimi, ruh hastalarının tedavisi, hokkabazlık, soytarılık, tarikat âyinleri gibi bir birine hiç benzemeyen, akla gelen ve gelmeyen alanlarda değişik özelliklerde yer almıştır. Mehter mûsıkîsinin, raks ve tekke mûsıkîsinin çeşitli çalgı gruplarının her zaman ilgi çeken görünümleri olmuştur. Bu kadar değişik ihtiyaca cevap veren mûsıkî türlerini şu gruplara ayırabiliriz. Bunlar revaçta bulunduğu yıllarda çok kullanılmış ve kendi türleri içinde oldukça gelişmiştir:

1 - Mevlevilik, Devranilik, Rufâîlik ve kalenderilik gibi tarikatlarda dinî vecidle ilgili ilâhî duyguları dile getiren mûsıkî.

2 - Kültürlü kesimde günden güne gelişen, şekillenen altı - yedi yüzyılı aşkın bir süre öncesinden günümüze kadar uzanan, bugün geleneksel şekillerinin bazılarına azçok benzeyen şekillerle devam eden klâsik mûsıkîmiz.

3 - Resmî mehterhânede doğan, esnaf mehterleri tarafından da geliştirilen, malesef günümüze pek az örneği gelebilen mehter yâni askeri mûsıkîmiz.

4 - Curcunabaz'ların, tulum oyunları, kuklacılık ve pehlivan güreşlerinin, Cinaskerleri, Kâsebaz'lar, Gözbağcılar, tasbazlar, paçibazlar ve savaş oyunları gibi eğlence kollarında, bugün örnekleri tamamen unutulan eğlence mûsıkîsi. (1)

5 - Ortaoyunu ve hayal oyunu, gölge oyunu (karagöz) gibi kendine özgü bir repertuvarı olan mûsıkî. Bu mûsıkî

repertuvarında bulunan formların bütün özellikleri biliniyor. Ortaoyunu unutulduğu, Karagöz'ün de geleneksel şekillerine uyulmadığı için hafızalardan silinmek üzeredir.

6 - Aynı yerden kaynaklanan sanat ve halk mûsıkîmiz, mûsıkî tarihimizin hemen hemen her sayfasında dâima yan yana bulunmuş, bir birine benzeyen formlar içinde her ikisi de sevilerek dinlenmiştir. Özellikle XVIII. yüzyılın ilk yarısında başlayarak halk mûsıkîsi ile halk edebiyatına sanatkârlarımızın meyli artmıştır. Bu ilginin sonucu olarak iki türün arasında gelişen "Âşık Mûsıkîsi".

İşte çoğu olumlu, pek azı olumsuz olan bu düşünce ve telâkkilerin altında ilerleyen mûsıkîmiz XIX. yüzyıl sonuna kadar gelişmesini sürdürmüş, daha sonra Türk toplum hayatındaki köklü değişikliklere ayak uyduramamış ve gerilemeğe yüz tutmuştur. Batı mûsıkîsini koruyan ve her türlü imkânı sağlayan devlet, öz sanatımıza nedense el uzatmak istememiş, Türk mûsıkîsi de piyasaya sığınarak asıl değerini yitirmeğe başlamıştır. Bugün bile aynı durum bir ölçüde devam etmekte, bir ticaret metaı olarak harcanıp tüketilmek istenmektedir. •

(1) : Curcunabazlar: Eskiden kullanılan bir oyun türü. Tulum (tuluk) oyunu: Bir tür meddahlık; eşeğe binilerek tulukla oynanırdı. Kâsebazlar : Çubuk veyâ sopaların ucuna kâse, tas gibi tutturularak mûsıkî eşliğinde oynanırdı. Tasbazlar da bu gruptandır. Cinaskerleri : Garip kılıklara giren insanların oynadığı bir güldürü türü idi. Savaş Oyunları : Günümüzde oynanan kılıç - kalkan oyununa benzeyen, mûsıkî ile oynanan bir oyundu. Göz bağcıları : Bugünün illisyonistlerin yaptığı bir işti; bu oyunda da mûsıkî bulunurdu.

Deli Gençliğim

Şinasi ÖZDENOĞLU

Oy benim gençliğim
Deli gençliğim
Bir zaman kadrini
Bilemediğim...

Ah, ey anılarım
Sizinle varım
Düşler param parça
Şarkılar yarım...

Aşklar tükense de
Anılar ölmez
Eski aynalarda
Sırlar dökülmez...

Ey benim gençliğim
Deli gençliğim
Hoyrat rüzgarlarla al, götür beni
O yar unutmuşsa eski sevdayı
Yarın kapısına var, öldür beni...

Gülşen Girginkoç'la bir söyleşi

• Söyleşen : Müfit Semih BAYLAN

- Gülşen Girginkoç Kimdir? Bize anlatır mısınız?

- Sorulabilecek en zor soru bu galiba. İnsanın kendisini anlatması... Benim en çok korktuğum soru bu. Evet... Ben 1932 doğumluyum. Benim ablam ve ağabeyim Ankara Devlet Konservatuarı Opera bölümü öğrencisiydiler. 1940 - 1945 yıllarından itibaren, onlardan dolayı kendimi konservatuarın içinde buldum. İlk mezunları bilirim. Onlar ablaydı, ağabeydi benim için. Öyle bir ortamda bir küçük çocuk ister istemez, tiyatrodan, operadan, müzikten etkileniyor ve ilgi duyuyor. Çok afacan bir çocuktum. Çocukluğumda çok roman okurdum, kitap okurdum. Ve hiç ders çalışmazdım. Dolayısıyle ortaokulu bitiremedim. Okulda çok sıkılırdım. Ders çalışacağıma "Sefiller" okurdum, "Sabahattin Ali" okurdum vs. Ortaokulu bitiremeyince konservatuara giremedim. O yıllarda konservatuara girebilmek için ortaokulu bitirmek gerekiyordu. Şimdi ise lise bitirmek gerekiyor. Sonraları ben evlendim. Ama tiyatrocu olmak hep aklımdaydı, yüreğimdeydi. 1953 - 1954 yıllarında Ankara Devlet Tiyatrosu Çocuk Tiyatrosu bölümüne yetiştirilmek üzere yardımcı genç oyuncular alınıyordu. O dönemde Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Muhsin Ertuğrul Bey'di. Sınav açılmıştı. Ben o sınava girdim ve kazandım. Çocuk Tiyatrosu oyuncusu olarak tiyatroya girmiş oldum. İlk oyunum "Mavi Kuş"tu. Yönetmenimiz de Ziya Demirel'di. Ziya Demirel şu anda Diyarbakır Orhan Asena tiyatrosunda yöneticilik yapıyor. İyi hatırlıyorum Mavi Kuş'ta Alev Sezer 7 - 8 yaşlarında idi. O'da oyunda oynamıştı. Şimdi İstanbul Devlet Tiyatrosunda oyuncu ve yönetmen olarak çalışıyor. Evet, işte benim tiyatroya adımım, başlamam, tutkum böylece gerçekleşmiş oluyor o tarihte, o biçimde. Sonra büyük oyunlarına yardımcı oyuncu alınmak üzere başvuru sınavları açıldı. Bu sınavlarıda kazandım. Derken sözleşmeli olarak Devlet Tiyatrosu Sanatçısı adıyla oynamaya başladım. 1965 yılında Ankara Devlet Tiyatrosunda bir grev oldu. Ben o grevin elebaşlarındandım. O grevden sonra sadece benim, evet sadece benim sözleşmem yenilenmedi. Ben de tiyatrodan ayrıldım. Devlet tiyatrosundan ayrıldıktan sonra Ankara Sanat Tiyatrosunda çalışmaya başladım. Orada çok güzel oyunlar oynadım. Dostlar Tiyatrosunda bir sezon çok güzel oyunlar oynadım. Daha sonra uzun bir süre yaklaşık beş yıl tiyatrodan ayrı kaldım. 1978 yılında yeniden İstanbul Devlet Tiyatrosunda ama bu kez oyuncu olarak değil, suflör olarak, sözleşmeli orada çalışmaya başladım. Oradan da 1985 yılında istifa ederek ayrıldım ve İzmir'in Seferihisar ilçesinin bir köyüne "inzivaya gidiyorum" diyerek orada iki yıl kaldım. Ondan sonra sağolsun, Raif Alnıaçık 1987 yılında bana dediki, "Ben seni Trabzon'a göndereceğim sen orada da inzivana devam edebilirsin, artık büyük kentleri sevmiyorsun. Trabzon Devlet Tiyatrosu açılıyor, senin gibi deneyimli ve heyecanlı oyuncuya ihtiyacım var, gelir misin?" dedi. Ben de "tamam gelirim" dedim. Trabzon'da ilkkez tiyatro açılıyor. Böyle birşey de nurlar içinde yatsın Muhsin Ertuğrul Bey'in en çok istediği şeydi. Türkiye'nin her yerinde, her kentte bir tiyatro olsun isterdi. Biz o güzel şeylerle yetiştik. Oyuncu tiyatroya herşeyini vermelidir. Sadece tiyatroyu düşünmelidir. Başka hiçbir şeyi düşünmemelidir. 1920 ile 1935 doğumluların heyecanı, tutkuları, yaşamı, hele Türkiye Cumhuriyeti'ne bakış açıları bambaşkaydı. Bizler daha duyarlıydık. Ne kadar özverili olursak yurdumuza daha çok yararlı olacağımız kanısındaydık. O zamanın kültürü başkaydı.

İşte ben bunları koruyarak "tamam geliyorum" dedim. Tabii bunda sadece duyduğum heyecanın değil içinde bulunduğum ekonomik ve psikolojik durumunda etkisi vardı. Benim yaşıtlarımdan daha başka kişllerede Raik bu öneriyi götürdü. Kalktım geldim Trabzon'a. Trabzon'un bende çok güzel anısı olacak, çok güzel bir yeri olacak.

- Devlet Tiyatrosunun, Ulusal Tiyatromuzdaki yeri sizce nedir?

- Ulusal Tiyatro dediğimiz zaman ben, bizim genelde kültürümüzü etkileyen, bizim yoğurduğumuz, bizim doğurduğumuz bize özgü, kültürümüzde belli yönler açan bir tiyatroyu algılıyorum, düşünüyorum. O zaman da çok yakın bir geçmişe kadar Türk kadınının sahneye çıkamadığı bir ülkede, Cumhuriyet döneminde ancak 1935'lerde sahneye çıkabilen bir ülkede, Ulusal Tiyatro oluşmuş değil, yok. Türk Tiyatrosuna, Şehir Tiyatrolannın hizmetini ve Devlet Tiyatrosu ya da Devlet Konservatuarı mezunlarının oluşturduğu Ankara, İstanbul vs. tiyatrolanna baktığımız zaman, yine aydın kesime ya da küçük burjuva kesimine seslenen tiyatroyu görüyoruz. Bugün benim en içimi yakan şeyler, Muhsin Bey'in yapmak istediği tamamen tabana, halka inebilen bir tiyatro. Ama niteliğinden, ödün vermeden, niteliğini koruyarak, geniş kitlelerle haşır neşir olan bir tiyatro. Henüz ona ulaşmış değiliz. İlerde belki... Bir Zeki - Metin, Levent Kırca, Ferhan Şensoy tabanla daha iyi bir alış veriş içindeler. Ama biz değiliz.

- Zeki - Metin ve Levent Kırca kaba espiriye daha çok yer vermiyorlar mı?

- Tabii ki. Onlann yaptığı kabare türü hafif bir şey. Ciddi değil. Klasik tiyatro değil. Ama seyirci tiyatronun kapısından içeri giriyor. Onları izliyor, onlara katılıyor. Bir alış veriş sağlanıyor. 1962 ile 1970 arasında Ankara Sanat Tiyatrosunun yaptığı başardığı eylem bu konuda en yararlı, en doğru olanıydı. Hem nitelikli oyunlar sergilendi, tiyatro kurallarına uygun, sanat düzeyi yüksek, hem güzel bir bütünleşme sağlandı. Tabii ki bunda halkın bilinç düzeyinin yüksek oluşunda rolü büyük.

- Bugüne kadar oynadığınız oyunları özetler misiniz?

- Öncelikle şunu söyliyeyim. Ben hiç bir rolümü sevmeden oynamadım. Eğer öyle bir duygu içindeysem hemen yönetmene gider. "beni bağışlayın ben bu rolü oynayamam"ya da "oynamam" derim. En küçücük en sessiz sedasız role, figürasyona bile çıktığım zaman "bu oyuna nasıl katkıda bulunabilirim acaba?" demişimdir. Oynamışımdır. Ankara Sanat Tiyatrosunda "72. Koğuş"ta oynarken küçücük bir rolüm vardı. Ama bütün oyundan çok büyük bir keyif alarak oynuyordum. Ankara Devlet Tiyatrosunda rahmetli Behzat Butak'ın rejisinde "Üçüncü Selim" adlı oyunda başrol oynamıştım, "Cevriye Sultan". Yıldırım Önal, Semih Sergen, Meral Gözendor...vs. Çok nitelikli bir ekiple. Benim ilk başrolümdü. Çok duygulanarak hatırladığım, çok keyifli bir başroldü.

- Sinema Sanatçısı Zühal Olcay'ın bir sözü vardır. "Batının olanaklarında figüranlık bile yaparım." Siz bu sözü nasıl yorumluyorsunuz?

- Bizde oyuncu, sinema olsun, tiyatroda olsun bazan çok zor, çok kötü koşullarda çalışır. Belki de canına tak dediği bir durum olmuştur, çok sıkışmıştır, çok darda kalmıştır. Ve sonunda bu olanaksızlıklar içinde burada başrol oyuncusu olmaktansa, batının tıkır tıkır işleyen düzeninde, temiz, muntazam, saygılı düzeninde figüran olmaya razıyım diyebilmiştir. Ben böyle yorumluyorum. Öyle değerlendiriyorum. Bazan hakikaten, oyunculardan dahil olmak üzere, birbirimize o kadar işleri güçleştiriyoruz, o kadar olanaksızlıklar içinde birşeyler çıkarmak durumunda kalıyoruz ki, insanın canına tak diyebiliyor. Ablamın kızı Almanya'da dekoratör. Dekor ve kostümleri hazırlıyor oyunlarda. Orada nasıl çalışıldığını biliyorum. Anlattıklarından biliyorum. Aslında pek çok şey değişmiyor. İnsan ilişkileri vs. Ama tiyatronun belli bir düzeni, orada ki teknolojik gelişim, oyunculara sağlanan olanaklar... Pek çok olanak sağlanıyor ama bu olanaklardan yararlanan yada yararlanabilen çok az oyuncu var.

- Sanat yaşamınız boyunca kendinize örnek aldığınız sanatçılar kimlerdir?

- İlk kuşak Devlet Konservatuarı mezunu, o ilk Carl Ebert öğrencileri, o ilk mezunlann hepsinin etkisinde kalmış olabilirim. O ilk dönemin sahne saygısı vs... Kişi olarak veremeyeceğim. Zira o zamanlar isim önemli değildi. "Tiyatro kollektif bir iştir" bilgisi vardı. O zaman ne yapılıyorsa yapılsın, el ele, yürek yüreğe yapılırdı.

- Ülkemiz de tiyatro eğitimi veren okulların eğitimini nasıl buluyorsunuz? Yeterli mi?

- Hayır değil, hiç yeterli değil, maalesef yeterli değil.

- Trabzon'u nasıl algılıyorsunuz? Trabzon'da olmaktan memnunmusunuz?

- Trabzon'u şöyle algılıyorum. Bildiğiniz gibi ben Çamlık - Soğuksu köyünde oturuyorum. Herhangi bir havada, yağmurlu veya güneşli bir havada çıkıp şöyle bir Atatürk Köşkü'ne doğru yürüdüğüm vakit: "Yarabbi sana şükrediyorum. Beni cennete yolladığın için. Ben ölmeden cenneti gördüm. Çok teşekkür ediyorum. Çok şükrediyorum" diyorum. Sonra dönüşte de: "Bu cennetinde canına okudular yazık ki benden sonrakiler bunu göremiyecekler." diyorum. Trabzon'un doğasını çok seviyorum. Şehir çok güzel yerleşmiş. Çok kolay, çok keyifli, çok sevimli, çok sıcak. Şehiri de seviyorum. Trabzon'da yaşamaktan çok mutluyum. Gerçekten çok mutlu oldum burada yaşadığım süre içinde. Çok üzülüyorum o güzelim karayemiş ağaçlan, fındık ağaçları, sarmaşıklar hepsi hepsi kesiliyor. Çok kötü değil yapılan konutlar ama çok kocaman çok büyük ve yanlış. O tepelere, oralara o konutların yapılmaması lazım. Mutlaka kayacak, mutlaka erozyon olacak, daha şimdiden Beşirli kayıp gidiyor. Yazık oluyor.

- Tiyatro dışında başka sanat dallarına ilgi duydunuz mu?

- Yazılar yazarım. Devlet Tiyatrosunda bir oyunum oynadı. Ankara ve İstanbul radyolarında oyunlarım oynadı. Edebiyatı çok severim.

- Mavi Nota'nın söyleşi dizilerinin ikinci konuğu oldunuz. Size teşekkür eder, bundan sonraki yaşamınızda başarılar, mutluluklar dileriz.

- Ben teşekkür ederim. ●

Ülker Köksal'ın "Besleme" adlı oyununda Arzu Gündüz ve Oktay Gözpınar'la.
(Fotoğraf: Trabzon Devlet Tiyatrosu arşivinden alınmıştır)

Dizi

Bedri Rahmi Eyuboğlu "Bir Meyva Büyür İçimde" - 3

● Kurgu: **Selahattin GÜNDOĞDU**

Dokunabilirsen dokun
Ömrün boyunca başının üstünde sallanıp durur.
Ve bir gün
Yüz paralık bir cep aynası gibi
Kırılır gözbebeklerinde
Islak bir bulut parçası;
Birkaç kırmızı kiremit

Ve dut yaprakları içersinde. (Resme bir öpücük kondurup, eski yerine koyar; iskemleye oturur, kaleme uzanır ama yere düşürür, kilimin üzerine. Gözü kilime takılakalır; bir ucundan tutup kaldırır o köşesini; nakışlarını inceler, okşarken... Müzik: Yanık bir uzun hava. Derken...)

Kirazın derisinin altında kiraz (139)
Narın içinde nar
Benim yüreğimde boylu boyunca
Memleketim var.
Canıma ciğerimedek işlemiş
Canım ciğerime
Sapına kadar
Elma dalından uzağa düşmez
Ne yana gitsem nafile
Memleketin hali gözümden gitmez
Binbir yerimden bağlanmışım
Bundan ötesine aklım ermez.

(Sahne aydınlanır: Bir köşede kirmanla yün eğiren bir köylü kadın. Ötesinde, geniş bir örtüye nakış işleyen bir kız. O, palet ve fırçayı alıp, onlara yönelirken...)

O - Yerliyim yerli olmasına
Köyl. - Ilmik ilmik damar damar
O - Yerliyim
Köyl. - Bir dilim Trabzon peyniri
Bir avuç tiftik
Bir çimdik çavdar
Bir tutam Şile bezi gibi

O - Dışimden tımağıma kadar. (Kızın yanına gelir; eğilip örtüyü inceler; karşılıklı gülümserler.)

Ressamım
Yurdumun taşında toprağından sürüp gelir nakışlarım
Taşıma toprağıma toz konduranın
Alnını karışlarım.
(Büyük tuvale çalışırken...)
Sevmek (233)
Güzel meslek
Ama zor
Can dayanıyor
Dayanmasına
Ama yürek

Gitti gidecek. (Sahne kararırken yerine gelir; elindekileri masaya bırakır.)

Şairim şair olmasına
Canım kurban şiirin gerçeğine, hasına
İçersine insan kokusu sinmiş mısralara vurgunum
Bıçak gibi kemiğe dayansın yeter
Eğri büğrü, kör topal kabulüm.

(Müzik: Ege türküsü; güftesiz. Sahne loş aydınlatılır. Dört efe, ateşin çevresinde halka olmuş oturmakta, cigaralarını tellendirmektedir. Bir köşede, çatılmış vaziyette dört tüfek.)

Şairim
Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası
Ayak seslerinden tanırım
Ne zaman bir köy türküsü duysam
Şairliğimden utanırım.
Şairim
Şirin gerçeğini köy türkülerimizde bulmuşum
Türkülerle yunmuş yıkanmış dilim
Onlarla ağlamış onlarla gülmüşüm.

1. EFE - Hayda bre efeler!

EFELER - (Kalkarak) Hayda bre! (Zeybek oynamaya başlarlar)

O - Hey hey yine de hey
Salınsın türküler bir uçtan uca
Evelallah hepsine varım
Onlar kadar sahici
Onlar kadar gerçek,
İnsancasına, erkekçesine
Bana bir bardak su dercesine

Bir türkü söylemeden gidersem yanarım. (Ege türküsü biter, efeler önceki vaziyette otururlar.)

- Sürecek -

MAVİ NOTA
Aylık
Müzik ve Sanat Dergisi

Abone Koşulları : **Yıllık: 100.000 TL.**
Yurtdışı Abone : **50 DM.**
Yazışma Adresi : **P. K. 205 - 61004 - TRABZON**
Ederi : **10.000 TL. (KDV dahil)**

İstanbul Temsilcisi : **Osman Razi AKSU**
Tel.: (1) 288 16 80
İzmir Temsilcisi : **Melih GÜLER**

DİZGİ: **EFOR Masa Üstü Yayıncılık & Organizasyon**
Tel.: (03) 26 44 26 Fax: (03) 22 29 96 - TRABZON

Sahibi : **Sevilay BAYLAN**
Genel Yayın Yönetmeni : **M. Semih BAYLAN**
Yazı İşleri Yönetmeni : **Hülya ÖZMEN**
Kapak - İç Düzenleme : **M. Reşat SÜMERKAN**
Sanat Danışmanları : **Ahmet ÖZER**
Gündoğdu SANIMER
Suat KURTULDU
Selahattin GÜNDOĞDU

Abone ederinin, Müfit Semih BAYLAN adına 731986 nolu postaçeki hesabına yatırıldıktan sonra, dergi adresine bilgi verilmesi rica olunur.

Gönderilen ürünlerin daktilo ile yazılması rica olunur.
Ürünler yayımlansın, yayımlanmasın geri verilmez.

Basım Yeri: ESER OFSET Matbaacılık - Yay. ve Amb. San.
Zeytinlik Cad. Cudibey İlkokulu yanı Tel.: 21 53 38 - TRABZON

SANAT HABERLERİ

KONSER

Trabzon Belediyesi Türk Halk Müziği Korosu tarafından düzenlenen **Ali Ekber Çiçek** Sanat gecesi 3 Nisan günü **Hamami - zâde İhsan Bey Kültür Merkezi** konser salonunda yapıldı. **Ali Ekber Çiçek'in** solo programının yanı sıra Halk Müziği korosu'nun Şef **İhsan Eyüboğlu** yönetimindeki toplu programının da yer aldığı geceye ilgi çok fazlaydı.

Trabzon Müzik ve Halk Oyunları Derneği tarafından düzenlenen **Avni Anıl Sanat Gecesi** 24 Nisan günü **K.T.Ü. Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi** Konser salonunda yapıldı. Sanat gecesine katılmak için 21 Nisan günü uçakla Trabzon'a gelen **Avni Anıl** 50.nci sanat yılını Trabzon'da kutladı. Konuk sanatçıların katıldığı program da Derneğin, şef **Salih Kazancıoğlu** yönetimindeki Türk Sanat Müziği Korosu toplu programı ile solo programın ardından **Avni Anıl** için hazırlanan özel program sunuldu.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Başkanlığınca düzenlenen **Müzik Türlerinin Eğitimdeki Yeri** konulu **1. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu** çerçevesinde, 26 Nisan günü açılış programında **Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Korosu Şef Öğr. Gör. Aziz Balkan** yöneliminde **J. Brahms, Gibbons** ve **Lasso'dan** yapıtlar sundu. Aynı gün saat : 20.00 de **Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nün Türk Halk** ve **Türk Sanat Müziği Korolarının** toplu programları sunuldu. Yine **Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü'nün** çok sesli korosu ile birlikte sololar ve orkestra konserleri 27 Nisan günü saat: 20.00 de sunuldu.

SERGİ

14 Nisan günü **Özel Ata Koleji** öğrencilerinin **Merhaba Sanat, Merhaba Yaşamak** adını verdikleri, tiyatro afiş ve oyunlarından esinlenerek hazırlanan sergileri **Trabzon Devlet Tiyatrosu** fuayesinde açıldı.

Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde 1 Nisan günü **Sezgin Yüksel'in 2. kişisel Resim Sergisi** açıldı.

9 Nisan Mimar Sinan günü etkinlikleri çerçevesinde **TMMOB Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'nde** düzenlenen **Fotoğraf sergisinde** Resim öğretmeni **Tayyip Yılmaz, Ortahisar'daki Kültür Müdürlüğü Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde Edirne Fotoğrafları** konulu siyah - beyaz fotoğraf sergisini açtı. Aynı gün **Mahmut Goloğlu Kültür Merkezi'nde** de **K.T.Ü. Mimarlık Fakültesi** öğrencilerinin katıldığı **Proje, maket, perspektif,** vs. den oluşan **Yöresel Mimarlık Ürünleri** konulu geleneksel serginin yedincisinin açılışı yapıldı.

Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'nin Mimar Sinan Günü Etkinlikleri çerçevesinde 22 Nisan günü **Hüseyin Kazaz Kültür Merkezi'nde**; iki yılda birkez geleneksel olarak yinelenen, ülkemizdeki mimarlık sanatı'nın en büyük sunuşu olan; **proje dalı, yapı dalı, yapı dalı koruma sanatı ve grafik sunuş dalını** kapsayan 135 panodan oluşan **3. Ulusal Mimarlık Sergisi** açıldı.

Trabzon Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde Trabzon Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin resim ve elişi ürünleri sergisi 12 Nisan günü açıldı.

TİYATRO

Trabzon Devlet Tiyatrosu'nda Sean O'Casey'in Silahşörün Gölgesi adlı oyunu ile **Athol Fugard'ın Ada** adlı oyunu Nisan ayı boyunca sergilendi.

ANMA GÜNLERİ

Trabzon Gazeteciler Cemiyeti tarafından 1993 yılı boyunca bir program dahilinde sürdürülmesi planlanan **Trabzon'un Yetiştirdiği Değerlere Saygı Günleri** çerçevesinde 13 Nisan'da **İbrahim Cudi Bey,** 29 Nisan'da da **Şevket Çulha** yapıtları ve kişilikleriyle tanıtıldılar.

KONFERANS

Mimar Sinan Günü etkinlikleri çerçevesinde **TMMOB Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'nce** düzenlenen konferans ve dia gösterisi **Valilik Toplantı Salonu'nda** 9 Nisan günü gerçekleştirildi. **Mimar Sinan Üniversitesi'nden Porf. Dr. Ataman Demir'in** sunduğu **Sinan, Mimarisi Köprüleri, Su Kemerleri** konulu konferansta ağırlıklı olarak **Mağlova su kemeri, Büyükçekmece köprüsü** ve **Drina (Yugoslavya) köprüsü** anlatıldı. Aynı gün **Sinan ve Mimari** konulu konferanslar **Mimarlar Odası Trabzon Şubesi'ne** üye mimarlar tarafından Trabzon'daki tüm orta dereceli okullarda verildi. Gele-neksel olarak yinelenen konferansın bu yıl yedincisi gerçekleştirildi.

K.T.Ü. Fatih Eğitim Fakültesi, Müzik Türlerinin Eğitim dek Yeri konulu **1. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu** çerçevesinde çeşitli müzik adamları tarafından toplam 25 bildiri sunuldu ve bu bildiriler tartışıldı. **İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Cemal Yurga, Müziğin Eğitimdeki Yeri** konulu biydiriyi; **İstanbul Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Başkanı Doç. Kadir Kargın, Müziğin Eğitimdeki yeri** konlu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Edip Günay, Türkiye'de Bugün Yaşamakta Olan Müzik Çeşitleri** konulu bildiriyi; **Diçle Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Ayhan Sarı, Türkiye'de Müzik Eğitimi Veren Kurumlar Üçgeni** konulu bildiriyi; **Gazi Üniversitesi Meslek Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Salih Akkaş, Müzik Türlerinin Türk Müzik Eğitimindeki Yeri** konulu bildiriyi; **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Başkanı Yrd. Doç. Dr. Abdullah Uz, Müzik Türlerinin Eğitimdeki Yerine Genel Bakış** konulu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Özcan Özbek, Farklı Müzik Türlerinin Eğitimdeki Yeri** konulu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Görevlisi Tülin Malkoç, Halk Türkülerinin Ses Eğitimindeki Yeri** konulu bildiriyi; **İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musıkisi Devlet Korservatuarı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Göktan Ay, Müzik Eğitimi Toplumun Yaşam Felsefesine Uygun Olmalıdır** konulu bildiriyi; 26 Nisan günü **K.T.Ü. Atatürk Kültür Merkezi'nde** sundular.

27 Nisan günü **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Araştırma Görevlisi Mehmet Ali Özdemir, Ege Üniversitesi Türk Musıkisi Devlet Konservatuarı Müdür Yardımcısı Dr. Atınç Emnalar, Kültür Bakanlığı Devlet Türk Halk Müziği Korosu Eski Şefi Mehmet Özbek, Türk Halk Müziğinin Eğitimdeki Yeri** Konulu bildirileri sunarlarken; **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Görevlisi Ramazan Akkuş, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musıkisi Konservatuarı Ses Eğitim Bölümü Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı Başkanı Onur Akdoğu, Türk Sanat Müziğinin Eğitimdeki Yeri** konulu bildiriyi; **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Yusuf Akbulut, Türk Sanat Müziğinin Okullarında Kullanımını** konu alan bildiriyi sundular.

Yine 27 Nisan günü, **Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Başkanı Efe Akbulut, Çağdaş Müzik Eğitiminde Türk ve Batı Müziğinin Yeri** konulu bildiriyi; **Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müdürü Prof. Dr. Necati Gedikli , Türk Sanat Müziğinin Eğitimde Kullanım Teknikleri** konulu bildiriyi; **Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Sabri Yener, Müzik Türlerinin Eğitimdeki Yeri** konulu bildiriyi; **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ali Uçan, Genel Müzik Eğitiminde ve Genel Müzik Eğitimcisi Yetiştirilmede Müzik Türlerinin Yeri** konulu bildiriyi 27 Nisan günü **Karadeniz Teknik Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi'nde** sundular. **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Görevlisi Hasan Bozkurt, Elektronik Orgun Eğitimdeki Yeri** konulu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Görevlisi Jale Tatar, Başlangıç Piano Metodlarında Türk Kültüründen Yararlanma Yolları** konulu bildiriyi; **Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Görevlisi Safa Olgun, Çağdaş Keman Eğitiminde Türk Motiflerinden Yararlanma** konulu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Filiz Kamacıoğlu Eğitim Müziği ve Kodaly Metodu** konulu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Hilal Diçle, Müzik Eğitimcisi Yetiştiren Kurumlarda Repertuar Sorunu** konulu bildiriyi; **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. İlknur Okatan, Eğitim Politikasının Oluşturulmasında Müzik Türlerini Araç Olarak Kullanma** konulu bildiriyi 28 Nisan günü **Karadeniz Teknik Üniversitesi Atatürk Kültür Merkezi'nde** sundular. Bildiriler sunulduktan sonra tartışmaya açıldı. Derginiz **Mavi Nota** ilerleyen sayılarında yukarıda sunulan bildirileri sıcağı sıcağına siz okurlarına ulaştırmaya çalışacak.